

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

*vigor* d

12

ŽENSKI LIŠT

1932



## Doma in drugod

Na praznik, 8. septembra t. l. se je vršilo v zgodovinski viteški dvorani deželnega dvora na Dunaju pomembno zborovanje, svetovna konferenca katoliških pedagogov, ki je sklenila svetovno zvezo katoliških pedagogov poživiti. Prav pred 20 leti, neposredno pred takratnim eharističnim kongresom se je prav v istem prostoru na pobudo katoliške učiteljske zveze za Avstrijo ustanovila imenovana svetovna zveza, ki pa je po nekaterih letih zaradi smrti prvega predsednika, rektorja Brücka (Bochum) in pod uničujočim vplivom svetovne vojske prenehala s svojim delovanjem. Zdaj pa je po dveletnih pripravah katoliške učiteljske zveze za Avstrijo nanovo zaživela ta stara ideja ter je toliko dozorela, da je s pristankom več kot 40 katoliških učiteljskih organizacij, s skupno več kot 200.000 članov laičnega in duhovskega stanu iz vseh kategorij od osnovne šole do univerze, tega dne katoliška svetovna zveza zopet oživela. Naj sledi kratko poročilo tega zborovanja.

Prejšnji večer je združil v prijetnem pozdravnem ozračju vse udeležence te konference v dunajski rotovski kleti. Na praznik zjutraj so se vsi udeleženci zbrali v kapeli »Kurhausa«, kjer je škof dr. Seydl bral sveto mašo. Ob 10 je bil pričetek konference. V imenu pripravjalnega odbora, to je katoliške učiteljske zveze za Avstrijo, je pozdravil njen predsednik prof. Zeif vse došle delegate, lahko rečemo iz vsega sveta. Imenoma je še pozdravil zastopnika dunajske nadškofije dr. Krampratha, kanonika Jakscha, prosvetnega ministra dr. Rintelena je zastopal minister, svetnik dr. Battista, dvornega svetnika Hornicha, univerzitetnega prof. dr. Kammela. Iz inozemstva še posebej: iz Nemčije za Kat. učitelj. zvezo za Nemčijo rektorja Weberja, rektorja Toppa, za škofijsko centralo nemških redovnih šol štud. svet. dr. Kellerja; iz Poljske: srednješolskega direktorja Sniehota iz Katovic in profesorja Kuzmowica iz Lwova; iz Švice: za katoliško učiteljsko zvezo nadzornika Mauerja iz Luzerna; iz Češkoslovaške univ. prof. dr. Pohla in za državno zvezo katoliškega učiteljstva v Češkoslovaški poslanca Vičaneka; iz Ogrske za društvo katoliških učiteljic profesorico Pragaj in profesorico Suranys iz Budimpešte, za srednješolske profesorje dr. Simona iz Budimpešte; iz Združenih držav severne Amerike zastopnika National Catholic Educational Association profesorja George Johnsona iz Washingtona.

Profesor Zeif je pojasnil potem moč, pomen in število prijavljenih organizacij, ki so se izrazile, da so pripravljene za vstop v katoliško svetovno zvezo učiteljstva. Poučarjal je, da je bilo treba programatičnih temeljev za novo organizacijo in, da je pripravljali odbor sprejel za to papeževo en-

cikliko o vzgoji. Z velikim navdušenjem je bil sprejet predlog, da se odpošlje papežu pozdravni brzojav s tega zborovanja.

Nato je zbor prešel k volitvam predsedstva. Za predsednika je bil izvoljen univ. prof. dr. Johnson, za podpredsednika rektor Weber, gospa Pragaj, ravnatelj Sniehota in gospa nadiučiteljca Schmitz, za tajnika glavni učitelj Nowotny — Dunaj.

Novoizvoljeni predsednik se je zahvalil v angleščini za izvolitev ter je pojasnil, da ga je na to važno zborovanje poslal washingtonski škof, ki je predsednik ameriške organizacije katoliških vzgojiteljev.

V nadaljnjem poteku zborovanja je profesor Zeif poročal o pravilih novega društva. Zlasti je naglašal namen te zveze: svetovna zveza katoliških pedagogov bodi po svojih pravilih mednarodna zveza katoliških učiteljev in učiteljic svetnega in duhovskega stanu vseh stopenj in vseh kategorij javnega in privatnega značaja, ki naj pospešuje vzgojno znanost in praktično vzgojo v popolnoma katoliškemu duhu. Ob istočasni izključitvi vseh političnih namer združuje svetovna zveza v posameznih državah že obstoječe zveze in društva katoliških učiteljev v internacionalno enoto.

Dopolnilno poročilo o delovnem programu svetovne zveze je imel profesor Rotter. Skliceval se je na papeževo encikliko, ki pravi, v koliko veselje je svetumu očetu, da je veliko število katoliških učiteljev združenih za »nego duševne kulture«, ki jih smatra »za dragocene in močne postojanke katoliške akcije«. Poročevalec je zgodovinsko dokazal, kako je v štirikratni krizi sedanje dobe (kulturna, politična, družabna in go gospodarstva) prav za prav najdalekosežnejša kulturna kriza t. j. odpad od objektivne resnice krščanstva od začetka, in da v nepretrgani verigi bede in revščine na konci vsega stoji gospodarska kriza.

Liberalizem je skušal postaviti indifferen-tizem namesto objektivne resnice. To se mu je posrečilo na poti javnega mnenja in po sebično poudarjenih interesih, ki so stopili namesto morale in pravice. Sredstva zato mu je dala nevtralna šola in liberalni tisk. Pri vsem tem pa je vzgoja največ trpela, saj se je vseskozi poudarjala le nega in kult telesa, dočim je bila izobrazba nauka o svetovnem prepričanju in tozadevnih smotrov popolnoma pritisnjena v stran. Solski boji po vsem svetu to dokazujejo. Trajno ureditev in rešitev kulturne, politične in gospodarske krize pa se bo le potem posrečila, če bo dosedanja površna in plitka vzgoja prišla do poprave. Prav zato si je svetovna zveza katoliških pedagogov postavila za nalogo pospeševanje krščan. vzgojne znanosti. Kot temelj morajo biti nauki katoliške cerkve, v posebnem še vzgojna enci-

# Vigred

LETO X ~ V LJUBLJANI, 1. DECEMBRA 1952 ~ ŠTEV. 12

*Iz francoščine — Peleasa:*

## Oktavij ali božični večer.

Rimskega leta 746, sedmi dan pred januarskimi kalendami, na dan, ki odgovarja našemu 25. decembru, sta jezdila ob peti uri zvečer rimska častnika skozi Damaskova vrata iz Jeruzalema. Spremljalo ju je vojaštvo in nekaj sužnjev.

Prvi, okrog petdeset let star, močne postave, rdečih lic in prostega obnašanja, je s svojimi enakomernimi potezami spominjal na tip Viteliusa. Bil je epikurijec po nauku in navadah, ki je ob vsaki priložnosti navajal verze slovitega pesnika, ki je pred malo leti umrl in čigar dragocene kopije so mu pošiljali prijatelji iz Rima. Svojim citatom ni nikdar pozabil dostavljati: »Saj jaz vendar poznam tega božjega Horacija! Večkrat sva se kot otroka skupaj igrala! O saepe mecum!« Mansus Kvadratus mu je bilo ime.

Drugi je štel komaj trideset let. Resno je gledal in samo v enozložnicah odgovarjal neutrudljivemu pripovedovanju svojega veselega spremljevalca. Resen obraz, rimsko ostrizeni lasje, poudarjene poteze, vse to se je živo odražalo na jasnem nebu lepega palestinskega večera. Veter je lahko vzdigoval gube široke halje, v katero je bil ogrnjen. Za Kvadratusovo ničevo govorjenje se ni dosti brigal. Njegov zamišljen pogled je uhajal tja preko belih samot jeruzalemske okolice in zdelo se je, da je v duhu iskal rešitve težki uganki.

»Moj dobri Oktavij,« mu je rekel epikurij, »prej ali slej boš izpovedal, da modrost ne obstoja v tem, da sanjamo o bodočnosti, ampak, da uživamo sedanost! Ta nesmrtni Horacij! Bila sva velika prijatelja v otroških letih.« Ne da bi čakal odgovora molčečega mladeniča, je zopet povzel besedo: »Ti ne boš sveta spremenil, moj dragi prijatelj, svet je starejši kot ti. Obžalujem te, da si vdal svojo belo in mladostno dušo negotovemu sanjarjenju o napredku v bodočnosti. To ti greni vsakdanje veselje. Svojo mladost prodajaš neplodnemu pričakovanju neskončnih dobrin. Dragi Oktavij, svet gre, in bo vedno šel iz slabega v slabše, verjemi mi! Moramo ga pač vzeti, kakršen je! Vsak svoj delež moramo vzeti na zabavah. Srca si ne smemo težiti z nestrpnim pričakovanjem zlate dobe. Ta odlični Horacij! V Vemziju je bil moj oče sosed njegovega očeta, tam v naši dragi Apuliji, kamor naj nas bogovi povedejo nazaj!«

Molk je sledil temu običajnemu izreku. Samo topotanje konj se je slišalo, ropot težkih mečev, ki so udarjali ob sedla in pa urni koraki moštva.

Zatem pa je zopet pričel neutrudljivi Kvadratus: »Če bi vsaj vedel, kje si črpal te ideje, ki jih od časa do časa izražaš o bodočnosti sveta. Če se ti to moje vprašanje ne zdi indiskretno, odgovori mi, Oktavij! Ničesar ne sprašujem tako zelo, kot tuje mišljenje, toda samo tedaj, če se mi pusti moje. Toda, odkrito rečeno, zdi se mi, da odkar si živel v Jeruzalemu, je judovski nauk vplival na tvoj duh in da sin patricija Oktavijana ni bil popolnoma neobčutljiv za brezverstvo dobrih ljudi iz Judeje. Ne tuj, prijatelj, že v naprej

sem gotov tvojega odgovora in ne bi hotel, da bi preresno vzel to moje zabavljanje. — — Dulce est disipere in loco, kot pravi Horacij.«

Molk je sprejel tudi citat. V istem trenutku pa je neki suženj izstopil iz spremstva in tekel k častnikoma. Oba sta bila globoko zamišljena in nista opazila, da sta že šla mimo poti, po kateri bi morala kreniti v Betlehem. Ko ju je bil suženj na to opozoril, sta stopila par korakov nazaj in nato nadaljevala svojo pot po soteski, ki leži ob vznožju gore Sion.

»Ne bom vztrajal na tem,« nadaljuje neustrašeni Kvadratus, »in ker se mi zdi, da te moje opazke ranijo, preidiva na kaj drugega, dragi Oktavij. Samo dovoli mi, da povzamem najino izhodišče in te opomnim, da pustiš tisto melanholijo, katere si ne morem razložiti. Ne tvoja leta, še manj pa tvoja briljantna karijera in srečni položaj nebeškega Avgusta, na vse veke slavljenega, bi jo mogli opravičiti! Poglej cesarstvo, ves ta srečni svet leži ob nogah Cezarja! Ne bodi vendar izdajalec skupnega veselja iz ljubezni do ničevih teorij, od katerih boš končno sam...«

»Kvadratus!« ga prekine Oktavij, »misliš, da smo še daleč od Betlehema?«

»Komaj na polovici pota smo,« pravi Kvadratus. »Ko pa bomo prekorčili tole hribovje, bomo lahko že videli ogenj v dolini. Pozno bomo dospeli, a vendar še pravočasno. Samo eno prenočišče poznam v Betlehemu in ne vem, kako bodo vsi naši židje našli prostora v njem. Kar se mene tiče, moram reči, da niti njihove sence ne trpim bliže, kot petdeset metrov od moje sobe. Poznam pa Rimljane, katere židje obožujejo.«

»Kvadratus!« ga prekine resno Oktavij, »ker zopet in zopet prihajaš na ta vprašanja, hočem z odgovorom končati za vedno in ti vse tako razložiti, da ne bo mogoče več govoriti o tem.«

»Pojdimo vendar! Zdaj je pa užaljen,« je odvrnil debeli Rimljan. »S to mladino se kar nič več ne da govoriti. Kar je bilo njihovim očetom komedija, je zanje tragedija in mislim, da prav zares kmalu ne bo poznal več smeha!«

Izgovorivši te besede, je povzdignil rame in obupno nakremžil obraz. Nato pa Oktavij:

»Kaj hočeš, Kvadratus? Nekaterim dušam moramo odpustiti, ker se ne morejo zlahka potolažiti. Žid, kot praviš, pa nisem in ne nameravam postati. Rimljan sem, kot ti, po srcu in duhu popolnoma prost. Ničeve malenkosti me pač malo vznemirjajo. Obratno, vse sem že izkusil in vse izčrpal. Od dolgega časa umiram sredi zabav. Nevoščljiv sem ti, in občudujem mir tvoje sreče; jaz ne poznam te skrivnosti. Zdi se mi, da veselje tega sveta podžiga v mojem srcu le žejo in lakoto, katere ne morem utešiti. Vse je, ali preveč, ali premalo. V zabavah bi najrajši zaspal ko ti ter pozabil svet in samega sebe, če ne bi vedel, da bi nekaj neskončnega motilo moje spanje. Stremim, hrepenim in kličem po nečem, kar mora priti in odgovoriti globokemu nagonu moje duše. Verujem v neko Dobro, katerega pa še ne poznam, brez čigar upanja pa ne bi hotel več dva dni živeti na tej žalostni zemlji.«

»Priatelj, bolan si!« reče Kvadratus z očetovskim glasom. »Bolezen sodobnosti te je napadla. Za Herkula! Jezim se nad sanjaci, ker so že razdvojili toliko plemenitih duš in če bi bil jaz Platon, bi hotel, da jih biča Muren. Muren kaj ne?«

»Da, gospod,« je odgovoril neki suženj in gledal svojega gospodarja, ki se je zlobno zagrohotal.

»Dragi Oktavij, med nama govorjeno, kaj je pa to, kar ti imenuješ neskončnost in na kar v rimski govorici niti izraza nimamo? Kje vendar vidiš, ako hoče biti srečen, da mora človek stremeti za višjim svetom? V nas samih je skrivnost prave sreče in pa v dobrinah, ki nas cbdajajo. Uči se te modrosti in srečen boš! Zdrava pamet ti to potrjuje. Čemu hrepeneti po zakladih, katerih

ne moremo doseči? Tudi če bi bili resnični, bi jih jaz ne maral ne pozeleti, ne poznati, zakaj s tem bi samega sebe obsojal v mučeništvo. Ponižno prosim nebesa, da me puste mirno živeti na zemlji in naj ne motijo mojega življenja z obupno poželjivostjo po njihovih dobrinah. Jaz, umrljiv slabotnež, ne bi hotel kaliti miru Olimpa. Bogovom se dobro godi tam, kjer so, in jaz bom skušal, da mi bo šlo najbolje tam, kjer bom. Ostaniva kar oba doma! Za Herkula! Dragi Oktavij! Že dolgo nisem tako dobro modroval.«

»Zadovoljen si torej, modrijan,« reče Oktavij z nasmehom na ustnicah. »Zavodovoljen si z dobrinami, katere ti nudi svet? Oprosti, če se mi zdiš malo ambiciozjen! Kvadratus, star postajaš; nadloge in večer življenja bodo prišli. Kaj ti bo ostalo od vseh umrljivih namenov? Grenak spomin na uživanje, katerega si kupil za ceno trpljenja soljudi, za ceno bolečin brez tolažbe, brez vzroka. Nazadnje bo pa prišlo razočaranje, neizmerno razočaranje nad življenjem. Slednjic — — po smrti — — ničevost. Zato naj bi bil sprejel razum, živ in goreč, katerega se zamanj trudiš ugasniti? In to srce, sposobno ljubiti, čigar velikodušno in odkritosrčno ljubezen poznam? Jaz tega ne morem verjeti, Kvadratus! Ne morem verjeti, da bi bila vsa skrivnost človeškega namena le slabe sanje enega dne. Verujem v boljšo rešitev, verujem v razodetje, ki nam bo odkrilo, kar iščejo naše oči. Verujem, da človeštvo ne bo vekomaj tavalo v temi, ki ga tira v obup, četudi bi Bog sam moral priti na zemljo in mu prinesiti zaklad resnice!«

»Na zdravje, Oktavij! To je dobra rešitev!« je smehljaje se odvrnil epikurijec. »Ne gre nam danes več zato, da razklenemo verige Prometeja, da bi nam stari dobrodelec človeštva zopet prinesel ognja...«

»Kako je še mlad!« je vzkliknil Kvadratus, krepko nudeč roko Oktavijanu, ki se je dotaknil brez smehljaja. »Pa vendar je lepo,« povzame Kvadratus, odstranivši svojega od Oktavijanovega konja, »lepo je zares, če je človek mlad, kot si ti, kadar je svet star, kakor je danes.«

»Seveda, moj ubogi Kvadratus,« odgovori mladenič, »midva pač nisva istega mišljenja! Tebi se zdi svet zelo star, meni pa zelo mlad. Odkrito govorjeno, prihaja šele iz teme detinstva; zdi se mi, da se je v vesti in srcu pravkar moralno prebudil. Kateri Učenik ga je že učil? Katera roka, mogočna in zdravilna, mu je že kazala cilj in namen? Človeštvo se mi zdi le ubog otrok, ki je od detinstva naprej izpostavljen zlemu duhu, ki ga lahko uniči, ne pa brezpogojno pogubi. Ta otrok ne pričakuje več drugega kot pomoč mogočne duše, katere vdanost bo brezmejna, ker bo otrokova ljubezen neskončna!«

»In ti veruješ v to dušo?«

»Da, verujem v njo!«

»In ti pričakuješ njenega prihoda?«

»Da, pričakujem ga.«

»Nisem mislil, da si tako zelo bolan, Oktavij,« reče Kvadratus resno.

V tem trenutku je karavana stopila iz drevoreda ob vznožju Siona. Pustivši dolino Cedron za seboj, se je napotila čez gričevje, odkoder si pogled spočije na veličastnem obzorju. Severno so pustili Jeruzalem za seboj, ki ki je bil še ves rdečkast od zadnjega sončnega žarka. Na zapadu so zapazili judovske gore in na vzhodu tja preko Mrtvega morja že gore arabske. Mladenič je bil zopet ves zatopljen v svoje misli; njegov pogled se je zgubljal na strmih presekih gora, ki so se živo odražale v večernem mraku. Kvadratus je poklinal dva moža iz spremstva ter jima ukazal, da hitita naprej in v Betlehemu pripravita vse za prihod rimskih plemičev.

Vsako je gotovo že uganil, kakšno je bilo njihovo poslanstvo v Betlehemu. Tisti čas je bil Avgust zapovedal splošen popis vseh podanikov cesarstva. Prebivalci Palestine so bili zato klicani v glavna mesta dežele. Naša dva Rimljana, ki smo ju spremljali dosedaj na poti, sta bila poslana iz Je-

ruzalema v Betlehem, da tam izvršita popis in skrbita za točno izvršitev Cezarjevih ukazov. Judeja ni neposredno pripadala Rimljanom; Pompej jo je bil podvrget. Zdaj pa je bil Herod na Avgustovi strani in ljudstvo je moralo temu plačevati davek. Radi tega davka se je pred vsem vršilo popisovanje prebivalstva in njegovega premoženja. Neodvisnost Judeje ni mogla nič proti rimskemu načinu popisovanja po rimskih častnikih. Naša dva častnika sta računala, da prideta še isti večer v Betlehem in pričneta takoj naslednje jutro s svojo nalogo.

Par vzdihov je tedaj zapustilo Kvadratusove prsi. Ko je pa videl, da njegov mladi spremljevalec tega ni opazil, je nadaljeval s svojimi vprašanji:

»Veš, na kaj mislim, Oktavij? Na moj dragi Rim! Velika nesreča je, da moram biti tu na koncu sveta, dočim nebeški Avgust zapira vrata templja in z doslej nepoznano velikostjo prikazuje neskončno veličanstvo rimskega miru? Ko ves svet obrača svoje oči na Rim, moram biti jaz tukaj in popisovati betlehemsko ljudstvo, katero vse skupaj ne velja za enega Rimljana. Par tisoč več ali manj, kaj je to Cezarju? Za Herkula! Tu ni naš prostor, Oktavij! Prisegam, da je to zadnje leto mojega službovanja na vzhodu.«

Čudna stvar ta vzhod, si je mislil Oktavij, ne da bi poslušal bridko pri-  
toževanje Kvadratusovo. Zibel vse luči je to, duševnega in zemeljskega sonca. Kje je kdaj obstojala kaka velikost, ki ne bi bila pri njem iskala svoje posvetitve? Kje je kdaj živel kak nauk, ki bi se ne bil rodil na tej zemlji? Če verujem v skrivnostne tradicije, moram reči, da je prišel čas, ko bo antični Vzhod razmahnil svoje sile z novo rodovitnostjo in se bo polastil svetovne vlade. Kaj me sili, da moram ljubiti te tradicije? Če gledam te judejske gore, te dežele polne Boga, se mi zdi, da gledam tam zadaj že jutranjo zarjo novega veka. O, gore palestinske! O puščave, gluhe in neme, odkar so večni glasovi odmevali preho vas! O zemlja, prečudna, preslavna! Ljubše so mi tvoje reke in tvoje palme, kot sonce Tibere in niti ure tvoje resne samote ne bi dal za hrumečo slavo Kapitola!»

»Ali ne misliš tudi ti tako?« je vprašal Kvadratus. »Ti ničesar ne odgovori?«

»Kaj si rekel?« je nežno vprašal Oktavij.

»Rekel sem, da gremo proti Ramanovemu polju,« je nadaljeval Kvadratus, očitno zadet.

(Konec prih.)

Esèn:

## Dekletu.

*Jesen je v narodo prišla  
in v mojo dušo žalostno,  
orumeneli so listi,  
v hosti ptički so odpeli  
in tudi jaz nisem več tisti ...*

*Tisti veseli fant,  
ki je sviral nekoč podoknice  
na javorjev škant,  
sivočipkaste megle  
ovile so moje gosli ...*

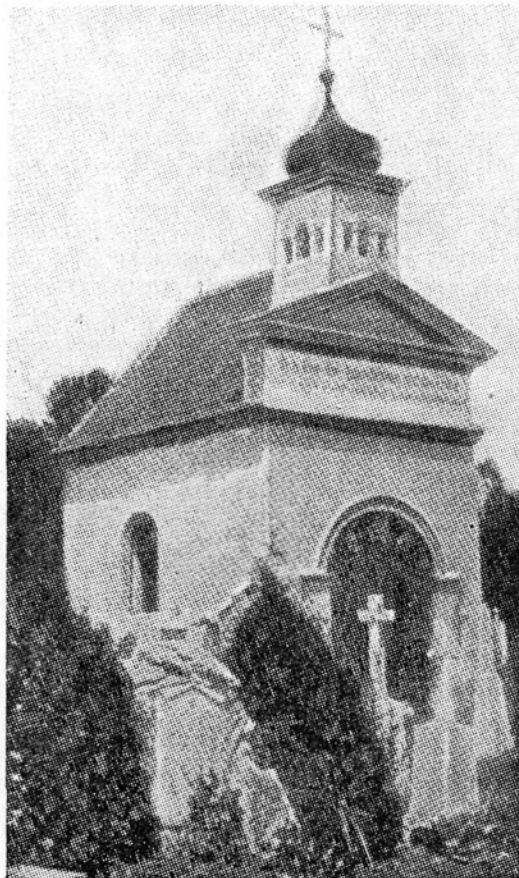
*Ali je mogoče, da so na svetu  
še dekleta s plavimi lasmi,  
z očmi angelsko nedolžnimi,  
tako si prišla mi nasproti ti ...*

*Veš, če bi bila sama  
med vonjem borovega balzama,  
tam na tihem Krasu  
lepo bi se menila ...*

*pozabil bi, da sem v jeseni sivorumeni,  
ob tebi bi se pomladil  
deklica s plavimi lasmi,  
samo v cerkvi Gospodovi  
bi lahko se poljubila,  
samo tam bi se lahko  
za ljubav po smrti zaobljubila ...*

## Kaj je storil Slomšek za slovensko ženo.

(Konc.)



Slomškov grob.

Če smo si dosedaj ogledale vsestransko in mnogovrstno Slomškovo delo kot duhovnika, vzgojitelja, pisatelja in pesnika, delo, ki je vse in prav vse posvetil izobrazbi in vsestranskemu dvigu slovenskega ljudstva, moramo biti vesele in hvaležne, ker ni niti enega dela, pri katerem bi bil dekle ali ženo prezrl. Ne smemo pa pozabiti, da je bil Slomšek tudi vzor slovenskega domoljuba. Z besedo in dejanjem je učil ljubiti svoj narod; pri vsaki priliki je vnel in navduševal k pravi ljubezni do domovine, bodisi svoje čitatelje, bodisi poslušalce v zasebnih in krogih. »Ni dobro, svoj narod ljubiti, sosede pa sovražiti; dobro in pošteno je le, vsakemu svoje pravice pridobiti.« To je hotel Slomšek: pravico in enakopravnost za Slovence v uradu, v šoli in vseh zadevah javnega življenja. Spoštovati in ljubiti pa je učil posebno to, kar narodu daja obstanek: slovenski jezik. Da se je pri tem zlasti obračal na matere kot prve učiteljice otrok, je umevno. »Materin jezik je najdražja dota, ki smo jo dobili od svojih staršev.« — —

»Kdor svoj materin slovenski jezik pozabi, malopridno svoj talent zakoplje.« — — L. 1838 je v Blatnem gradu na binkoštni ponedeljek imel znamenito pridigo, od katere ne smemo pozabiti vsaj kratkega odlomka: »Oj, ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik, s katerim sem prvič svojo ljubeznivo mamo in dobrega ateja klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznati, v katerem sem prvokrat svojega Stvarnika častil — tebe hočem kakor najdražji spomin svojih rajnih staršev hvaležno spoštovati in ohraniti; za tvojo čast in lepoto kolikor premorem skrbeti, v slovenskem jeziku svoje ljube brate in sestre, Slovence, najrajši učiti; želim, kakor hvaležen sin svoje ljube matere, da, kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi moja poslednja beseda slovenska bo. — — — Rojen Slovenec, ki svoj narod zataji, je podoben pri-greti jedi, ki nobenemu zdrava ni; tak človek svojega rodu žlahtne lastnosti pozabi in se slabostim privadi in je, kakor preoblečen vran, od vseh zaničevan. — — — Za čast svojega jezika vsak pošten mož. bolj skrbi, kakor pošten ženin za čast in poštenje svoje neveste.«

Enak je »Ogovor Slovencev« v »Drobtinicah« 1862, ki ga je Slomšek pisal kratko pred svojo smrtjo; smemo ga torej imenovati njegovo narodno oporoko. Samo par stavkov poslušajmo!

»Beseda materina je vseh dobrot največja dobrot, jasno ogledalo vsakega ljudstva. Dokler beseda materina slovi, časti se narod in oživlja, kakor beseda materina umira, peša tudi narodna slava in moč. Kdor ljubi svoj narod, njemu so dragi tudi matere mili glasovi, oni so živci dušnega življenja.

Beseda materina je mati slave svojemu ljudstvu. V domačem jeziku se narod jame učiti; po materini besedi slavijo častiti možje, blagi dobrotniki svojega ljudstva; po njegovi besedi stranski narodi ljudstvo spoštujejo, ali ga pa zasmehujejo. Kdor tedaj spoštuje svoj narod, ima spoštovati tudi besedo materino ter skrbeti za njeno čast.

Slovenščina, beseda mile matere naše, bodi nam ravno tako blaga in draga, kakor zemlja materina, na kateri je tekla naša zibel. Beseda naše matere gladko teče, kakor pohlevni potok, kateri zelenje in cvetje rosi. Kratki in krepki so slovenski pogovori in prislovice, zlahtnim jagodam v kiti govora podobne. Rodovita je slovenščina v svojih oblikah, kakor naše slovenske gorice. — Ne pozabimo, da smo Slovenci!»

Kdo bi mogel verjeti, da bi take navdušene besede ne šle k srcu vsakomur, zlasti pa ženam-materam, ki so po njegovih nasvetih zvesto skrbele za pravo vzgojo otrok v spoštovanju in ljubezni do slovenskega jezika.

Ne smemo pa pozabiti tudi Slomškovih odličnih vrlin in kreposti vzornega katoličana, njegovega svetniškega življenja, zaradi katerega Slovenci smelo pričakujemo, da bo skoraj povzdignjen na naše oltarje. Tudi tedaj slovenski ženi ne bo oddaljen in ne bo stal v nedosegljivi višini, saj ga dobro pozna in ve, da je bilo njegovo življenjsko delo posvečeno Bogu in milemu slovenskemu narodu in ne nazadnje tudi njej, ki jo je spoznal kot varuhinjo slovenske družine.

Ako se Slomšku v čast postavljajo spomeniki, po njem imenujejo ceste, ulice, vzgojni in prosvetni domovi, društva in družbe, naj slovenska žena skrbi, da bo s svojim delom v družini ustvarila čim več »Slomškovih družin«, iz katerih bo izhajala s Slomškovim duhom prepojena mladina, ki bo kvas in poroštvo srečnejši bodočnosti.

J. P.:

## Žena in današnja kriza.\*

Svet dandanes ni prvokrat zagazil v tako globoko krizo, zakaj neprestano se v valovanju zgodovine pojavljajo podobni težki časi. Podobne bolečine je občutil svet ob zatonu stare orientalske kulture, prav tako ob razpadu grško-rimskega sveta, podobno v visokem srednjem veku, znova v 16. veku in tako do danes. So to pač dobe prehoda, presnavljanja in zato dobe težav.

Vendar pa je današnja kriza posegla izmed vseh morda najgloblje ali vsaj vsi jo težko občutimo. Živimo ne samo v gospodarski, ampak tudi v moralni in slednjič tudi v splošni kulturni krizi. Zdi se nam, da še vse pod nami maje.

Ker je ta kriza svetovna in splošna, zato bo treba tudi truda vsega človeštva, da se je rešimo. Pa za izhod ni dovolj imetj samo moči vseh, ampak je treba tudi volje vseh. A dokler sleherni član človeške družbe še ne čuti teže časa, dokler nekateri nad vsem obupujejo, drugi pa zopet na račun splošne

\* Predavanje o priliki socialno prosvetnega tečaja Slovenske krščanske ženske zveze.



stiske še bolje živijo, toliko časa ne moremo upati na popolno rešitev iz gornjih kriz.

Zato si tudi žena dandanes ne more domišljati, da bo menda ona sama rešila svet, bodisi gospodarsko ali moralno ali kulturno. Res je, da je žena v vsakem času človeške zgodovine s svojim tihim, požrtvovalnim delom odločilno posegala v razpletanje težkih dogodkov in bila v tem vedno velika, vendar ni bila edina. Kakor ima vsakdo izmed nas dolžnost pomagati p o s a m e z n i k u, ki je v stiski, prav tako je naša dolžnost vršiti samaritansko delo nad celotnim človeštvom v času splošne stiske, v kolikor pač naše moči premorejo.

Kakšno samaritansko dolžnost ima torej žena v današnji krizi? O tem si hočemo v naslednjem izprašati vest.

### 1. Žena in gospodarska kriza.

Odveč je risati današnjo gospodarsko stisko. Amerika šteje danes nad 13 milijonov brezposelnih, podobno tudi Nemčija, torej toliko, kolikor prebivalcev ima naša država. Inteligent je postal dandanes prav tak, če ne še večji berač, kakor ročni delavec. Dekleta ne zaslužijo večkrat niti za zadostno hrano, celo pritrgovati si morajo, da shajajo. Vzroki so pač: nepravilna razdelitev gmotnih dobrin — eden ima preveč, drugi nič — dalje delo z golim strojem in prevelika proizvodnja, ali kratko: kapitalistični družabni red. Zgornje vzroke v glavnem navaja svetovno znani ravnatelj Mednarodnega urada dela Albert Thomas, ki je letos umrl. A zadnje jedro te krize je moralnega značaja — pohlep po denarju — auri sacra fames (sveta žeja po zlatu). In dokler človeštvo ne bo v tej korenini ozdravljeno, tudi ne bo trajno rešeno gospodarskih težav. Kapitalizem je pač tista riba iz pravljice, ki žre svoj lastni rep, je tista ptica, ki samo sebe pita in tako počasi umira. Zato je sv. Frančišek podobno krizo svojega časa rešil temeljito na ta način, da je svojim bratom sploh prepovedal sprejemati denar. Do tega pa mi najbrž še ne bomo prišli, če govorim po človeško, torej tudi ne moremo pričakovati ozdravljenja pri korenini.

Kaj torej žena v tej krizi? Ta težki čas jo pač navaja pred vsem na tisto svojsko žensko čednost, ki je moderna žena skoro ne pozna več, na — s k r o m n o s t. Saj današnji razvajeni, zlasti meščanski človek smatra žensko samo za igračko brez duše, hoče imeti v njej le izložbeno okno svojega razkošja ali reklamni steber s pisanimi lepaki. Pozabil pa je, da je glavna vrlina ženske vprav njena globoko čuteča duša, ki po svoji naravi ne ljubi javnega hrupa in razkazovanja, ampak se hoče žrtvovati za vse skromno, majhno, drobno delo doma v družini. Zato je naloga žene pred vsem v današnjem času, da se zave velikega bogastva svoje duše in najde svojo svojstvenost t. j. svojo skromnost. Potem šele bo uživala v človeški družbi tisto dostojanstvo, ki ji pripada, in ne bo več ponižana sužnja in sredstvo tuje samovolje.

S to skromnostjo pa bo današnja žena prišla tudi do druge nujne svoje dolžnosti v današnjem času. Žena mora poznati ž r t e v. Najidealnejši poklic žene je pač materinstvo, to pa je vedno bilo in vedno bo mučeništvo. Ali ni Stvarnik vprav zaradi tega obdaril ženo z ljubeznijo do tihih in majhnih žrtve, kakor jih nalaga domače življenje vsak dan nešteto? Škof Weitz iz Felkircha je dejal, da nas Terezija Neumann v Konnersreuthu v današnjem razvajenem veku pred vsem znova opominja na ljubezen do križa in trpljenja, ki nam je tako krvavo potrebna. Saj je tudi Bog svet odrešil le s trpljenjem. Žrtev je prav za prav večji heroizem nego junaštvo kateregakoli junaka iz zgodovine vojn ali zmagovavca na današnjih sportnih tekmah in stadionih, kajti ta je potrebna neprestano, vsak dan znova. Zato naj to dolžnost žrtve

dandanes spolnjuje zlasti žena, ki je k temu že po naravi nagnjena. S tem bo k rešitvi današnje krize prinesla najdražje, kar ima.

Tretja dolžnost žene pa je **p r a v a d o b r o d e l n o s t**. Zavedajmo se, da moramo kristjani zdraviti ne le telesa, ampak tudi duše. Zato bo naša dobrodelnost vedno drugačna nego zgolj humanitarna. Ni dovolj dati revežu v bogajme kos kruha, s tem namreč njegove rane v jedru še nismo ozdravili. Prav lahko si bo kmalu lastil pravico do podpore, zraven pa bo klet vso človeško družbo, nravno vedno globlje propadal, zasovražil vsako delo ter postal vobče neporaben član človeške družbe. Zato bodi naša dobrodelnost taka, da vrne siromaku spet upanje v bodočnost, zaupanje v človeško družbo in mu vrne pred vsem v o l j o , da se bo tudi sam trudil za izboljšanje svojega položaja. Zato moramo kristjani z deli telesnega usmiljenja vedno združevati tudi dela duhovnega usmiljenja; v tem se od posvetne dobrodelnosti bistveno ločimo. Da bomo pa to zmogli, mora biti naša karitas zlasti osebna. Nosimo na dom, zanimajmo se za siromakovo družino, da bo spoznal v nas resnične prijatelje, ne pa poslovne ljudi, ki se ga hočejo čimprej odkrižati.

Zato pa je sposobna in poklicana pred vsem žena.

To so torej naloge žene v današnji gospodarski krizi. Vzornica pa bi naj bi bila s v. E l i z a b e t a , saj smo vprav lani praznovali njeno sedemstoletnico: osebno je stregla bolnikom in sirotam, osebno jih je obiskovala, devet sto jih je dnevno preskrbovala, vsa skromna, požrtvovalna in usmiljena.

## 2. Žena in današnja moralna kriza.

Sicer so vedno bili na zemlji slabi ljudje. Že naša narava je nagnjena k slabemu, duh težko zmaguje nad telesom, kakor toži že sv. Pavel; toda v prejšnjih časih, pri nas še nekako pred 40 leti in pozneje, je bila npravna slabost le posledica slabe volje, človek pa se je vedno z a v e d a l , da ne dela prav. Javnost je moralne zakone spoštovala, saj se je n. pr. cela vas ogibala tistega, ki ni izpolnil nedeljske dolžnosti.

Danes je taka npravna propalost zastrepila vse sloje in vsaktero starost. A najhujše je to, da človeštvo večkrat nima niti npravnega prepričanja več. D a n e s se m a j e j o n r a v n i t e m e l j i . Brez sramu vozijo težko naložene vozove sena sredi nedeljskega popoldneva skozi Ljubljano, izostajanje od nedeljske službe božje se ne smatra za nič slabega, često tudi v zadnji gorski vasi ne. Človeštvo pozablja, da je temelj njegove sreče le Bog in služba Bogu. Dalje vse govori o krizi avtoritete. Starši ne smejo doraščajočim otrokom ničesar reči, mladina izjavlja, da hoče biti brezpogojno svobodna in nevezana na družino, moralo in družbo sploh. Nasprotno pa se sklepajo zakoni brez smisla za vzgojo in dolžnosti v družini. Tako so omajali temelje četrti božji zapovedi. Dalje se večkrat načeloma več ne spoštuje življenje nerojenih, za načelo medsebojnega sožitja pa postavljajo borbo drugega proti drugemu do zadnje brezobzirne skrajnosti, kakor da je človek le žival in da tudi zanj velja samo pravica močnejšega kakor pri živalih. S tem izpodmikajo temelj peti božji zapovedi. Dalje se povečuje svobodna ljubezen, zgodnje znanje fanta in dekleta velja za dolžnost, zakon pojmujejo kot raj gole naslade brez dolžnosti in odgovornosti, da, zakon jim služi celo samo za kuliso, ki naj pred javnostjo zakrije najgnusnejšo propalost. Izkoreninili so torej šesto božjo zapoved. Umazana konkurenca, popolna svoboda v gospodarstvu z vsemi izrodki gospodarskega liberalizma — vse to taji v temelju sedmo božjo zapoved. Kratko, saj najdemo celo pisatelje, ki razen zapovedi: ne ubijaj, ne priznajo nobene npravne obveznosti več, pa še to: ne ubijaj zagovarjajo samo iz strahu pred novo vojno.

Kaj torej žena v tej moralni krizi? Biti mora kakor dobra misijonarka, ki v puščavi današnjega opustošenja zasadi križ vere, pred njim prižge lučko ljubezni do Boga in bližnjega ter potem nauči otroka pred tem križem poklekniti in moliti. Žena se mora še bolj iskreno posvetiti vzgoji, ki je že itak pred vsem njena naloga.

Vemo pa, da ves človeški trud ne zadostuje, za dobro vzgojo, če ne pomaga Bog, zato naj žena vrši vso vzgojo v tesni zvezi s Cerkvijo. Kakor mati sama ne bo zmogla svojih dolžnosti brez nadnaravne pomoči, ki jo ji nudi Cerkev, tako tudi njena vzgoja, pa naj bo še tako skrbna in dobra, ne bo nikdar uspešna, če ne vzgaja otrok tudi božji vzgojitelj, zlasti s svojim evharističnim kruhom! Sv. oče ni zastonj poudarjal to organsko vez družinske vzgoje s Cerkvijo! Zato naj mati pomoč Cerkev tudi v resnici porablja. Vzgoja v družini bo sama od sebe pravilno uredila tudi vprašanje avtoritete in tako otroka naredila za organskega člana človeške družbe in sicer nehote. Žena mora biti v družini kakor sonce, ki vedno greje, vedno širi veselje in vedrost, žena mora dajati domu tisto ljubkost, toploto in tihoto, v kateri se vsakdo rad vrača, da se v njej spočije. Pesnik Schiller je zapisal: »Zdi se mi, da ste ženske ustvarjene zato, da posnemate v človeškem svetu ljubo, vedro sonce in s svojimi sončnimi pogledi jasnite svoje in naše življenje. Mi smo ko vihar, dež in neurje; ve pa razpršujete oblake, ki smo jih mi pričarali nad zemljo, raztapljate sneg in s svojim bleskom znova pomlajate zemljo. Veste, kako globoko spoštujem sonce. Ko vas torej primerjam soncu, sem povedal najlepše, kar morem o vas povedati.« Veliki Napoleon pa je rekel, da se mora za vso svojo srečo zahvaliti svoji materi, kajti »otrokova bodočnost je vedno delo njegove matere«. In nemški državnik Bismarck se je v vsem svojem viharnem političnem življenju zatekal k ženi, da je tam dobival mir, uteho in novo moč; dejal je, da mu razen božjega usmiljenja ni nič tako ljubelega in nič tako potrebnega, nego ljubezen njegove žene in drago domače ognjišče. Podobno so govorili drugi veliki možje.

Zlasti pa naj mati vzgaja dekleta, da bodo tudi take svete misijonarke v današnji moralni puščavi, da bodo te pozneje prav tako držale tri ogle hiši človeštva. Kakršne so matere, sedanje ali bodoče, tak bo namreč svet.

To so naloge žene v današnji moralni krizi. Vzornica pa naj bo sv. Monika, ki je, kakor piše njen sin, sv. Avguštin v svojih Izpovedih, živela samo zato, da vzgoji svojega sina za katoliškega kristjana. Ko pa je to dosegla, je rekla: »Nobena stvar na zemlji me ne veseli več. Kaj še delam tukaj?« Izpolnila je svojo dolžnost in zato je že v nekaj dneh umrla.

### 3. Žena in današnja kulturna kriza.

Kulturna kriza je v zvezi z moralno. Splošni materializem je ugasnil ljubezen do vsega višjega in duhovnega, od česar človeštvo prav za prav živi. Mladina ljubi zabavo v filmu, gledališču, plesu, ljubi žogo in sirovi sport, uk in prosveta ji pa malo dišita. Saj često v društvu resnega predavanja ne poslušajo več, resna igra na odru večkrat ni več mogoča, cirkusi in sportne tekme so pa nabitó polne. Vsak paglavec že zna naštetí vse filmske zvezde in naslove filmov. Umetnost čuti neko zagato in ne more naprej. Pojdite na katerokoli umetniško razstavo, povsod vas bo objel neki hlad, mrzila vas bo neka praznota: današnja umetnost pogreša duha, pogreša idej. Podobno tudi današnja znanost ponižno priznava svojo slabost in onemoglost. Vsaj večkrat je tako.

Kakšna naj bo naloga žene v tem morju slabega, ki si nadeva krinko kulture? Na kratko odgovorimo z besedo: žena bodi kakor angel z gorečim mečem, ki straži otroški raj. Žena varuj mladino pred

hudim! Obračaj pa mlade duše navzgor k večnemu duhovnemu svetu, kateri je začetek in konec vsega našega življenja. Duh je, ki vodi telo, duh je, ki mora dajati življenjski sok vsemu posvetnemu. Kjer ni duha, tam je smrt za človeštvo.

To so naloge žene v trojni današnji krizi.

Znana pisateljica Sigrid Undset pravi, da se da vsak človek v svojem poklicu nadomestiti. Danes opravlja marsikak poklic, ki je izrazito moški, ženska, in prav tako često moški opravljajo marsikateri bistveno ženski posel. To, pravi, bi se dalo spremeniti, toda žene, ki je dobra mati, ne more nadomestiti nikdo. Nемеc dr. Minn pa piše: »Vsaka obnova države, cerkve, družbe vobče se mora začeti s posvečevanjem žene in vsako občestvo razpade, ako žene niso več vkoreninjene v višjem življenju, katerega tihe duhovnice so.« Reči smemo: kakršna žena, taka človeška družba. Saj celo sveto pismo pravi: »Če je korenina sveta, bodo tudi veje.«

Evangelij poroča skoraj istočasno o dveh ženah, o Herodijadi in ženi Pilatovi; prva je bila zli duh Herodov in vir socialne nesreče, druga pa je nesrečo odvrčala, čeprav je odvrniti ni mogla, in je bila prav v tem velika. Eno in drugo je vsaka žena. Naj torej gleda vsaka, kako voli, zlasti še v naših bridkih časih.

*Beloglavec — Krajnc Draga:*

## Večer v samostanski cerkvi.

*Zadnje drobne lučke so zvenele,  
v mrak se skril je sivi strop kapele.*

*Tiha tema trosi srcu cvetje,  
večnih tajn skrivnostno razodetje.*

*Plamen večni le drhti — rubin goreči —  
žarkov venec spleta se rdeči,  
siplje k tabernakelju škrlat —  
morda kri je vtkana v zlat zaklad?*

*Sestre, kipi črni, tu klečijo,  
v molk molitve misli se vtopijo,  
dela tehtajo, ki dal jih dan:  
v nemo večnost tonil ni zaman.*

—————  
*Zunaj pozni avti še drče,  
zvoki daljne godbe se zgube.*

*O, življenje, glasno si in vroče,  
kakor veletok široko in deroče.  
Srca zajmeš, mnogokrat vtopiš,  
vendar vedno sladko se blestiš.*

—————  
*Tu pa tiho duše hrepenijo.  
v Bogu za Boga zorijo.*

*Matko Kreh:*

## Pastir.

Novela.

(Konec.)

**P**avle ni razumel svojega očeta, ki je ljubil sina, kljub svoji strogosti z nežno ljubeznijo.

»Dokler živiva z očetom, ti ne bo hudega; toda ko umrjeva se boš moral postaviti na lastne noge. Rada bi te videla prej že preskrbljenega.«

»Samo eno leto naj še ostanem pri očah, potem pa se poprimem tega, kar mi je odločeno. In če mi je duhovski stan, postanem duhovnik.«

Mati se je razveselila, pogladila sina po mehkih laseh in mu tiho zašepetala: »Tvoja sreča — moja sreča. Lahko noč, Pavle!«

»Lahko noč,« se je odzval Pavle. Vstal je, ter dolgo gledal za materjo. Bila je že v svoji sobi, toda on je še vedno videl njen dobri in mili obraz, na katerem se je zrcalila nesebična ljubezen do otroka.

Pozno je že bilo, ko je legel Pavle. Pred hišo je šumela voda; nad Gabrovo sečo je vzhajal mesec ter razlival srebrno luč po krajini. Vse naokrog je že spalo; zaspal je tudi Pavle mirno in lahko.

Drugega dne je hitel Nace od sosedu do sosedu ter prosil za žanjice. Srečo je imel, nikjer mu niso odrekli, ali samo obljubili. Seveda so lahko obljubili ker ni bilo nujnega dela na polju ali travniku in žanjice so se same rade odzvale. Bil je ta dan nekak domači praznik, kakršnih je več pri pohorskih kmetih, n. pr. kadar imajo koline, kadar kosijo sečo, napravljajo steljo, terejo lan in kadar žanjejo praprot. Dela na tak način več kot po navadi, toda veseli obrazi in boljša hrana preženejo vsako nevoljo in mržnjo do dela. Pri enem kmetu se zberejo sosedni ljudje in tedaj vriskajo in prepevajo, kakor bi ne bilo na svetu ne žalosti in ne skrbi.

Navsezgodaj začnejo z delom, delajo ves dan med petjem in smehom in zvečer — človek bi sodil, da so zelo utrujeni — še zaglešejo v nerodnem obuvalu in ne čutijo utrujenosti.

Najrajši so se zbrali pri Pogačniku, ker je bila zabava najiminitnejša. Pri Pogačniku je bilo največ vrst jedi in tudi najizbranejših. Kar so pri Pogačniku napravili novega za slovesen dan, to so priredili pozneje sosedje, seveda v manjši meri in bolj skromno.

Kdo bi se torej čudil, da so se vse naprošene žanjice rade odzvale Nacetovi prošnji ter prihitele že navsezgodaj na Pogačnikov vrh, kjer so nameravali žeti to leto praprot. Pri Pogačniku so se zbudili zarana. Celo mali Nandek, ki ga je navadno zbudilo solnce, je vstal ta dan z drugimi. Ni ga bilo treba opominjati, da bi se umil, danes je storil vse prostovoljno in z veselim obrazom, zavedajoč se imenitnega dne. Pojoč in vriskajoč je tekal v kuhinjo, pa k očetu na dvorišče in naposled je privihral celo v Pavletovo sobo, da se ga je ta ustrašil.

»Pavle, danes žanjemo praprot.« Komaj je povedal radostno novico bratu, že ga ni bilo več v sobi.

Vse je bilo pokonci in pri delu. Neka drhtavica je prevzela vse. Gospodinja je pripravljala zajutrak ter naročevala dekli, kako naj nastavi lonce in skleda v jerbas, da ne bo razlivala juhe. Nandek je ropotal z žlicami in jih glasno prešteval: eno je odločil za očeta, drugo za Jamnikovo Lizo, tretjo za Gabrovo Franico vse tako po vrsti; seveda, na sebe tudi ni pozabil.

Pogačnik je pripravljal vlečke, s katerimi je vozil praprot po strmi cesti. Nace ni gonil več živine na pašo. Zato je odrinil že zgodaj na ograbo, kjer je nosil praprot k cesti. Edino Lipe se je kisló držal, ker je moral ostati doma. Na vse načine je preudarjal, kako bi se izmuznil in odšel za Nacetom, pa ničesar ni iztuhtal.

Pavle je použil zajutrak, poklical psa ter se napotil k ovčnjaku. Ovce so hitele po navadi na planino, zato je moral Pavle počuvati Krančerja. Mogočno je zalajal kosmatinec, da je odmevalo v jarku in ovce so krenile navzgor po rebri. Lajanje je slišala tudi Gabrova Franica, ki je pravkar šla z bratom čez Blažonovo dvorišče. »Pavle pase,« je zašepetala in srce ji je nemirno strepetalo. Zdelo se ji je, da je zardela; boječe je pogledala brata, a ta ni zapazil ničesar.

»Kaj me gledaš,« jo je vprašal malomarno.

»E nič! Kar tako sem te pogledala.«

Od Blažona se je videlo k Pogačniku. »Glej Joža, dekla že nese zajutrak; zadnja bova.«

»Pa hitreje stopiva!« In hitela sta po strmini, Joža spredaj, Franica za njim.

Komaj za streljaj pod Blažonom se je razprostirala Pogačnikova seča, ki so ji rekli »Solnčna«. Odtod je peljala cesta naravnost navzdol. Na desni

strani je stal lep smrekov gozd, na levi pa je šumelo brezje in jelšje. Sredi te gošče je rasla praprot v veliki množini ter je zavzemala ves prostor do grape, kjer so jo začeli žeti.

»Lepa praprot,« je pohvalil Joža; Franica se je nasmejala ter rekla: »Navadno se hudujemo nad praprotjo, toda v tem slučaju jo že smemo hvalliti.« In še enkrat se je nasmejala, ker se ji je vse to tako čudno zdelo.

Tam med brezjem pa je opazoval Franico Pavle. Moral se je čuditi lepemu in zdravemu obrazu, diviti se krepki izraziti postavi ter priznati, da je Franica zalo dekle. Tedaj pa se je zgodilo nekaj čudnega, kar je spravilo Pavleta in Franico v zadrego. Krančej je namreč zalajal nad prišlecema ter prestrašil Franico. Pavle ga je moral pomiriti, a bil je tudi izdan. Ni mu kazalo, da bi se še dalje skrival, zato je stopil na cesto ter pozdravil oba. Franici je zalila rdečica obraz, zadrega se je poznala njej in Pavletu. Jožetu pa je potemnelo oko in je rekel z jeznim glasom: »Pojdiva!« Franica ga je ubogala, kakor otrok očeta.

Ko sta bila že toliko oddaljena, da ju Pavle ni mogel več videti, je prijel Joža Franico za roko ter ji gledal nekaj časa v oči. Vzdržala je pogled; nato ji je rekel z grozečim glasom: »Jaz sem tvoj brat, zato ti prepovedujem gledati za pastirjem! Izbij si ga iz glave sama, če ne ti ga bomo drugi!«

Franica se je ustrašila brata, lice ji je prebledelo za trenutek in takoj se ji je vrnila prirojena odločnost. Jezno je odvrnila bratu: »Pusti me, ti mi ne boš ukazoval, ker si še premlad.«

Joža se je spomnil, da je res mlajši kot sestra in da nima pravice ravnati na tak način s Franico. Nažgal si je pipo, da bi prikril zadrego. Sitno in tesno mu je bilo poleg sestre; zato je krenil s ceste ter se preril skozi goščo do grape. Tam je dekla pravkar vlila kavo na žgance ter pripovedovala žanjicam o Lipetovi jezi in nevolji, ker mora ostati doma. Vse so ga pomilovale in se smejale zaljubljenemu hlapcu. Naenkrat pa zakriči nekdo nad njimi v grmovju s takim glasom, da je padla Dorniški Barbi žlica iz rok. Ostale pa so si polile krila s kavo. In na cesto je skočila črna postava ter se jim nasmejala po človeško. Bil je Joža.

»Divjak, medved, strahun,« je hitelo vse križem na njega. Dorniška Barba mu je zamerila, ostale pa so mu odpustile, ko ga je domača dekla povabila k zajtrku. »Kje pa je Franica?« je vprašala Joža Blažonova Katra.

»Pride po cesti.« Franica je res prihajala po cesti, že od daleč veselo pozdravljena od žanjič.

»Hiti!« jo je opominjala dekla, ter pripravila žlico zanjo. Franica je molče prisledla.

Praprot je padala pod srpi veselih žanjič in se kupičila v obsežnih grmadah, ki sta jih spravljala Joža in Nace k cesti. Pogačnik je pripeljal dvojne vlečke in jima pomagal nabasati.

Kdor bi mislil, da je z vlečkami voziti igrača, bi se motil. Majhna nepazljivost lahko povzroči, da se zvrnejo in potem jih je treba postaviti, ali pa na novo nabasati. Gospodar, kakršen je bil Pogačnik, se ni ustrašil vožnje in se tudi ni smel.

Ko se je vračal z vlečkami, se mu je pridružil Nandek, ki ni mogel vzdržati doma. Med potjo je izpraševal očeta o praproti in žanjicah. Vse je hotel vedeti že naprej. Pri ovčjaku je zavriskal z otroškim glasom, v grapi pa se mu je oglasil Nace.

»Ali znam vriskati?« je vprašal Nandek očeta.

»Kakor malokateri,« ga je pohvalil smehljaje oče in ga pogladil po zdravem obrazu. Nandek je bil Pogačnikov ponos in up. Ako Pavle ne bi hotel biti kmet, bo pa Nandek gospodar in vreden naslednik očeta. Vriskajoč je naznanjal Jožetu in Nacetu, da se bližata z očetom in bosta takoj napregla

druge vlečke. V jarku je šumel potok, skakaje čez kamenje ter dušil govorjenje. Kakor iz silne daljave se je slišalo Krančejevo lajanje nad ovcami, ki jih je zavračal in gonil proti ovčjaku. Bližalo se je poldnev, ovce so se napasle in treba jih je bilo ugnati. Žanjice so prižele že do zgornje ceste, po kateri se je vračala ovčja čreda. Počasi je stopal Pavle po cesti ter mahal s palico po jelšah. Pod cesto je zazvenel srp, pastir se je naglo okrenil ter zagledal Franico.

»Kaj me strašiš?« jo je smehljaje podražil.

»Zadela sem s srpom ob kamen, treba bo nabrusiti.«

»Bi že nabrusil,« je govoril in se počasi oddaljeval, »pa nimam ostriv-  
nika.«

Nenadoma pa se je zasukal, kakor bi se bil česa spomnil: »Franica,« glas se mu je nekoliko tresel. »Ali sta Podlesnikov Tonč in vaš Joža velika prijatelja?«

»Če sta prijatelja?« se je začudila Franica in bistro pogledala ovčarja. »Seveda sta; pa zakaj me izprašuješ o tem?«

»Ker me gledata oba pisano.« Dobro je vedela Franica, zakaj sta Tonč in Joža huda na Pavleta in zamerila jima je.

»Povej jima,« je rekel hladno, »da grem drugo jesen v bogoslovje.«

»V bogoslovje,« je ponovila Franica tiho. Oči so se ji zasolzile in dve solzici sta se strkljali čez obraz in se zgubili v praproti. Sklonila se je, da bi Pavle ne videl njenih solz — a vendar jih je videl. Ni manjkalo dosti, pa bi bil stopil k dekletu, prijel jo nežno za roke, ji pogledal v oči in dejal morda: »Franica — ne jokaj!« In v njegovih besedah bi bila tolažba, bi bilo upanje polno sladkosti in življenja ... Toda ne —! Ne sme ga obvladati zapeljivec. Pavle je odšel molče.

Franica je preživela prevaro, ki jo je potrla do solz. Ljudje okoli nje, njih govorica, svet, solnce — vse se ji je zdelo brez življenja, hladno in mrtvo. Kaj naj še pričakuje od sveta. Brezupne misli so ji rojile po glavi in šepetala je: »Vse je proč, veselje, sreča, vse, vse.«

Žanjice so se vračale prepevaje in smejuje se k Pogačniku. Franica je stopala nekaj korakov za njimi molče s sklonjeno glavo. V rdeča, mehka usta se je vsesala bridkost in v oči se je vgnezdila žalost. Tovarišice so jo gledale po strani in si namigavale. Rade bi bile uganile, kaj je s Franico, da je nankrat tako resna in tiha. Ej, pa niso uganile!

Minila je žetev, minila jesen in nastopila je zima. Zemlja si je nadela sneženo obleko. Po dolinah, po rebrih in dolinah je ležala snežena plast, ki jo niso mogli odstraniti solnčni žarki. Prosiniec se je bližal h koncu in nastopil je predpust, čas veselja in ženitvovanja, težko pričakovan od marsikaterega dekleta.

Gabrova Franica se je spomnila, da tudi ona lahko dobi snubca. Popolnoma nov svet se je odprl, radovednost jo je silila, da je pogosto mislila na to koristno šego. Najprej se je spomnila Pogačnikovega Pavleta in milo se ji je storilo pri srcu. Toda zakaj bi se žalostila, ko vse nič ne pomaga!

In tedaj se je domislila mladega Podlesnika, ki je iskal neveste, ali bolje, izvolil si jo je že davno, pa ga ona ni marala. Toplo je postalo Franici pri srcu pri teh mislih. Kaj, ko bi jo prišel snubit Tonč? Ali bi mu odrekla? In zdelo se ji je, da bi tega ne mogla storiti.

Pa se je zgodilo, da je prišel Tonč snubit z Jesenkovi botrom in Franica mu ni odrekla.

Ko so se domenili, je poklicala Franica ženina na stran in mu rekla: »Veš, neljubo mi je, da si hud na Pogačnikovega Pavleta, moj prijatelj je in nič več. Nikdar ni imel namena, ki si mu ga ti podtikal. Želela bi, da se spravita.«

»Sam sem izprevidel, da sem mu delal krivico. Povabi ga na svatbo.«  
Prikimala je z glavo mlada nevesta.

Pavle je res prišel na ženitvovanje, ki se je vršilo tisti predpust.

\* \* \*

Na jesen pa se je odpravljaj Pavle v bogoslovje.

Pri slovesu mu je rekla mati: »Pastir ostaneš! Dozdaj si pasel ovce, odslej boš pasel duše. Bog s teboj!«

Franjo Neubauer:

## Brezmadežni.

*Devica in žena in Mati!  
Ti sveta uganka!  
Od zemlje do nebne višine  
stojiš, velikanka!*

*Na zemlji je vse le vsakdanje,  
a v Tebi je silna skrivnost.  
Na zemlji vse šibko in majhno,  
a v Tebi je moč, velikost!*

*Na svetu vse grenko in bridko.  
Sladkosti izlivaš le Ti.  
Vse v mrak in temo zavito,  
žarijo le Tvoje oči.*

*Naj sega mi bleda  
v obličje zavist,  
da nisem enak Ti,  
povišan in čist?*

*Ne, sveta, brezgrešna!  
Le misli strmeče  
v brezkončnost se Tvoje  
upirajo sreče.*

*Pred Tvojo močjó se  
kolena šibé,  
a Tvojo odliko  
proslavlja srce.*

M. S. W.:

## Koleginji Ani Mesarjevi na grob.

(† 6. avgusta 1932.)

**P**red tremi meseci nas je zapustila blaga koleginja Ana. Širom slovenske zemlje smo bili raztreseni, ko nas je iskala težka vest o njeni nepričakovani smrti in nas pretresla. Onim redkim, ki so poznali njeno v dolgi boleznì umirjeno srce in v trpljenju izčiščeno dušo, je v gosti poletni vročini postalo zadušljivo tesno.

Živo se spominjam njenega prihoda na univerzo, ko se je posvetila študiju prirodopisnih predmetov. Sama vsa skromna in svetla, se je hotela oglobiti v tihe skrivnosti in lepote, ki jih je predobri Stvarnik položil v naravo. Tiha, skoraj nepoznana je bila med tovarišicami in tovariši. Glasen pogovor in razposajen smeh sta odmevala po naših predavalnicah in inštitutih, ona pa je ostala vedno tiha, vase poglobljena in zbrana. Kada se je veselila in ljubila je družbo svojih tovarišic in tovarišev, a bili smo ji preglasni, tuji. Zato je bila vedno nekam plaha med nami. S hvaležno besedo, z veselim pogledom in mirnim smehljajem je blago plačevala vsako najmanjšo uslužnost. Morda bi v mladostnem kipenju srca tudi sama rada bila z nami glasna in razposajena, pa je bolezen glodala v njej. Nihče ni vedel za to, še sama se je ni zavedala, le s tiho bridkostjo je rahlo slutila, da jo je zaznamovala. Kaki dve leti je bila z nami vsak dan. Potem nam je pošiljala pozdrave z Gornika in redki obiski so nam dajali upanje, da pride kmalu zopet k nam. Zato nas je tembolj presenetilo bridko spoznanje, da smo jo za vedno izgubili.



Kdor jo je vsaj z mislijo spremljal na dolgi poti boleznin in trpljenja, je spoznal njeno svetlo, močno dušo. Zdravemu človeku ostane nerazumljivo in prikrito, kaj se godi v mladem srcu, ki tako neutešeno hrepeni po blagoslovu zdravja, dela in življenja. Samo Bog ve za pretesno bol in prehudo stisko bolnega mladega človeka. — Tovarišice in tovariši so doštudirali in odhajali drug za drugim, njo pa je bolezen zadrževala od cilja. Prerada pač se naseli v mladem srcu zagrenjenost ob spoznanju, da zlati življenski upi tonejo v nedosežnost in da ugaša svetlo pričakovanje. Tema sili v dušo, obuplega vse težje na srce. Tedaj more le Bog prižgati v duši svetlobo, ki teši in dviga. Ko ugašajo v srcu ognji življenjskih nad, prižiga božja roka v duši kresove neminljivega upanja. V Anini duši je gorelo mnogo kresov. Le tako je mogla brez hladne zagrenjenosti in trpke nestrpnosti veselo in vdano prenašati vso težo boleznin. Ko je človek v pravem trpljenju vedno bolj osamljen, mu Bog prihaja vedno bližje. Ana je v potrpežljivem prenašanju težav, v veselem trpljenju in ljubeči vdanosti tako čudovito odsevala božjo svetlobo. V zadnjih dneh, ko se je vsa vdana in vesela poslaavljala od življenja in svojih dragih, se je razlil čez njo ves žar božjega miru. Nestrpno je pričakovala svoje zadnje, prelepo potovanje. Na Marijin dan je ob Materini roki vsa bela odpotovala k Očetu, da v domovini praznuje Gospodov dan.

Pesem zvonov se preliva iz dneva v dan. Predočerajšnjim so zvonovi oznanjali čast Kristusa Kralja, danes opevajo slavo svetnikov, jutri bodo razlivali mir in tolažbo na grobove. Čudežno je nevidno občestvo svetnikov, tako živo in nerazdružljivo. Z nebeških livad prihaja danes klic osmerih blagrov in trka na naša srca, da vzdrihte ob prečudnem hrepenenju po čistem življenju. Blagor krotkim, blagor mirnim, blagor njim, ki so čistega srca... Še preden pa se bo dan nagnil, se bo ta klic prelil v novo blagovanje: blagor njim, ki v Bogu počivajo! Znova bodo zatrepetala srca in stožilo se jim bo po Očetovem naročju. Neskončna je uteha onih, ki v Bogu umirajo. Asiškega ubožca je tako ganilo, da je zapel v »Sončni pesmi«: »Hvaljen bodi, Gospod, po naši sestri smrti telesni, ki ji nihče živčih uiti ne more.« Le kdor s Frančiškovo preprostostjo in ljubeznijo pozdravlja sestro smrt, sme z mirno dušo pričakovati njene utehe in se s polnim srcem veseliti dni svojega življenja.

Kakor najlepši vrt je danes pokopališče, z gredicami posejan, s cveticami zasajen, z belimi stezicami preprežen. Tihe lučke brlijo na grobovih in živa srca trepečejo v vzdihih in molitvah. — Ali ne bi bilo strahotno in obupno, če bi morali za rajnimi žalovati brez zaupanja na svidenje in večno združenost pri Bogu? Jezus hodi nevidno med grobovi in čuva Svoje otroke, da mirno in varno počivajo, dokler jih ne pokliče ob zarji dneva, ki ne bo nikoli ugasnil. Modrost božja pravi nam malovernim ljudem: »Očem nespametnih se zdi, da so umrli, oni pa so v miru.«

Francka Zupančič:

## Pismo Vigrednicam-materam.

Danes ne pišem za vas, mlade sestre, pišem za one mnoge, ki so stopile že korak dalje v človeško življenje in so dobile prostora med ženami z najsvetejšimi dolžnostmi in žrtvami: med materami.

Vem, študirale ste mnoge vzgojeslovje. Čitale ste, da nas je hotel gospod Voltaire učiti hoditi po štirih in to s pretvezo, da je vse, kar pride od narave, lepo in resnično. In njegove posebne, dozdevne teorije o vzgoji so imele isti uspeh kot njegove politične sanje. Čitale ste, da je bil med Lacedemonci zakon, ki je kaznoval starše, ki so rodili šibke ali pohabljene otroke. Či-

tale ste tudi, da je dolga vrsta pedagogov klepetala na desno in na levo komplicirane teorije o delinski vzgoji, vse polne številnih dokazov; toda vse to je teorija. Modra teorija, toda teorija in ne spada sem.

Tega, kar vam hočem povedati, mamice, ne morem potrditi z golimi formalnostmi, kajti govori vam — srce, srce, ki vidi v vas in v vaših drobnih stvarcah najlepšo himno življenja v vsej njeni nebeški lepoti.

Premislite, drage, da je bitje, ki je v vas vzkliko kot čedesna cvetka, dragocena pest gline, ki ji morate dati obliko, dobroto, čut poštenosti, zdravja. In vtisi vaših materinskih prstov v teh šibkih udih se ne izbrišejo nikdar več. Težka naloga in polna odgovornosti, naloga, ki jo sprejmete od Boga in pred ljudmi, vas skoraj plaši.

Vaši otroci, kot vsi otroci, se rode brez dobrih in brez slabih lastnosti. A imajo prav dober čut, ki jim pove, da postanejo lahko vaši despoti, kakor hitro jim vse ugodite. Tudi še v povelju so te neznatne osebnosti zmožne samoglavosti in kapric, katerim se danes smehljate, a ki vam bodo delale poznejše preglavice, ko se bodo pomnožile in ojačile z vsakim dnem. Ne ustrezajte jim! Poskusite z resno ljubkostjo zasukati kolo trmoglavosti! Skrbite, da bo ob prvem »ne«, ali pa pri prvem »da«, kateremu ste pripravljene ukloniti, otroček takoj razumel, da se mami ne upira. Če pustite, da si otroci dajo duška v jezicah, muhah, ko so majhni, da se jih potem kaznuje ko so večji, je pomanjkanje dobrega čuta in pravičnosti. Kazen bi zaslužili starši mesto odraslih otrok, ker so jih tako vzgojili.

Skrbite za higijeno in zdravje vašega deteta! Toda, za božjo voljo, ne vznemirjajte se, če izgubi kak gram na teži, če kihne ali si šegeče nosek. Naši očetje, ko so bili majhni, niso bili vedno na tehtnicah, a so ustvarili domovino... Toda pred vsem skrbite, da izobrazite srce vašega zaklada. To je zlati temelj vse vzgoje.

Učite jih sladkosti, nežnosti, spoštovanja do predpostavljenih, usmiljenja do revežev, radosti radodarnosti, kadar jim berač iztegne roko. Naj ne poznajo modre trdosrčne opombe, ki obsoja in uničuje vsak plemeniti čim, »če je vreden miloščine?« »Je-li istinito potreben?« Če je dar nezaslužen, tem slabše zanj, ki zlorablja dobroto drugih. Toda če res ta vinarček pomore h koscu hruha njemu, ki je lačen? O miloščini se ne razpravlja. Jezus ni pustil nikakega zakonika, ki bi umerjal miloščinu.

In še in še več. Išcite vedno, stremite, biti vredne imena matere, ki je najsvetejše in najčistejše ime stvarstva. Ne ponižujte se nikdar pred očmi vaših otrok! Otroci vidijo in znajo gledati dobro, četudi so majhni. Bodite zanje, po reku sv. pisma, »prisotnost Boga na zemlji!« Nečimerne, muhaste, frivolne, brezdelne matere, ki ljubijo razkošje in zabave bolj kot svojo družino, si pripravljajo žalosten spomin v dušah svojih otrok in so jim mnogokrat v sramoto, vedno pa v nesrečo.

Viki Razlagova:

## Zinka.

(Spominčica.)

Lep junijski nedeljski popoldan je bil. Solnce je z vso močjo ogrevalo zemljo. Sedela sem na vrtu in z zanimanjem brala lepo povest. Kar se je oglasil iz bližnjega stolpa zvonček, ter začel klicati ljudi k popoldanski službi božji...

Po bližnji poti so začele prihajati stare ženice in dekleta. Marsikatera se je po strani ozrla na me, mi prijazno odzdravila, ter s počasnimi koraki odšla dalje...

»Oh kako rada bi se vam pridružila,« sem nehote tiho vzdihnila. Kako rada bi si tudi jaz pred Najvišjim izprosila srečo in blagoslov za bodoče življenje... Vročica solza mi je privrela iz oči ob tej misli, ni pa utešila hrepenjenja srca in zatrla občutene

bolesti mlade duše... V take misli zatopljena sem hotela zapustiti vrt, kar mi obstoji pogled na prijazni ženi, ki mi je prihajala nasproti z nežnim otrokom v naročju. Ljubko dekletce v starosti dveh do treh let, se je oklepalo njenega vratu. Vsa srečna je zrla mati svoje dete, ter hitela naprej, da ne zamudi božjega blagoslova.

Dekletce pa me je med tem opazilo. Uprlo je svoj nežni pogled k meni in njegove ročice so se nehote povzdignile k meni. Moj in otrokov pogled sta ostala združena, dokler naju ni ločil cestni ovinek. Otrokov nedolžni pogled in nasmeh, pa mi je ostal v spominu vse dni...

\* \* \*

Minulo je od takrat šest dolgih let. Zopet je bila pomlad. Posedala sem v svoji sobi, zunaj pa je budila vesna novo življenje, — življenje tako krasno, pestro in veselo... Bele lilije so duhtele z vrtnih gredic, pozdravljale mimoidoče s svojimi prekrasnimi cvetovi. Toda nihče se ni ustavil ob njih, nihče ni utrgal snežnobelega cveta — nedolžnosti. Pač! Nedolžne čiste otroške duše so prihitele k tem nežnim cvetkam, da jih poneso kot svoj prapor, tja pred tabernakelj, kjer bodo prvič sprejela — njih srca — angelski kruh.

In med temi srečnimi dušami je bila tudi — Zinka, dekletce, ki je zapustilo trajne sledove spomina v mojem srcu... Bujni lasje so ji bili prosto razpuščeni po snežnobeli obleki. Njeno čelce je krasil venček iz belih vrtnic, a z njenega obraza je sijala sreča, ki jo pozna le nežna otroška duša, stopajoča prvič k mizi Gospodovi...

\* \* \*

Za tem sta minuli zopet dve leti. V naravi ni bilo spomladi, ni bilo cvetja. Upuščena so bila polja in trate. Vse je bilo tako kot nekdanj, pa vendar vse drugače. Približeval se je božič in čas, — čas radosti in sreče vsakemu srcu. In vendar mala Zinka ni občutila te radosti. Njeno srcece se je topilo v boli in tugi. Njen dobri oče je ležal na mrtvaškem odru.

Otožen zimski dan je bil. Nebo so zakrivali temnosivi oblaki... Za krsto, obloženo s številnimi vencji, je stopala kraj blage mamice in sestric, moja mala Zinka. Vse telo ji je drhtelo. Sklonjena ji je bila glava, le tuhtam se je s pritajenim vzdihom ozrla na krsto, v kateri je počivalo zlato srce — njenega očeta. Tišina je vladala krog in krog, slišati je bilo le pritajeno ihtenje — zapuščenih. Gledala sem zamišljena in v nemi boli plakajoče. Spomin za spominom mi je stopal pred oči, ter vrstil sliko za sliko, od prvega srečanja s tem otrokom in vedno dalje. In tačas se mi je vsiljevalo spoznanje, da se tudi našega življenja sreča ospe kakor nežni pomladni cvet, — da premine kakor smeh na otroških ustnicah. Temna otožnost se je tesno oklepala srca. V duši pa mi je vstalo vprašanje: »Zakaj nam pošiljaš toliko bridkih ur v življenje, o Bog?! Ti sam veš, zakaj!«

*Kriha:*

## V boju za ljubi kruhek.

Neizbrisna mi ostane v spominu slika, ko sem si prvič od znotraj ogledala velike tvornice na Jesenicah. Že zunaj vidiš mogočen žerjav, ki se počasi, nekam pošastno premika sem in tja in prenaša v svojih železnih krempljih ogromne tovore starega železa. Svoj čas so to staro železo nakladali in prekladali delavci. Nov čas je prinesel nove stroje in odjedel desetorici do dvajsetorici mož borni kruhek. Tvoznica se je po ameriškem načinu modernizirala, delo se je racionaliziralo in mesto človeka je stopil v službo stroj; stroj, ki bi moral biti po svoji zamisli človeku najboljši prijatelj in pomočnik, pa mu je po njegovi pohlepnosti in požrešnosti postal najhujši sovražnik, neizprosni konkurent, ki ga neusmiljeno meče iz službe na cesto, ga peha v bedo in revščino. »Strašna slepota je človeka...«

Prvo, ko prideš v tvornico, si ogledaš mogočne peči, martinarne jim pravijo po francoskem izumitelju, kjer se topi železo. Svočas so topili le surovo železo, ki so ga dovažali tvornicam iz bližnjih Savskih jam. Izkušnje pa so dokazale, da je za topljenje in za uporabo prav tako dobro staro železo. Zdaj dovažajo staro železno reno iz vse Evrope, da jo tu, pomešano

z nekaj surovega železa in drugimi primesmi, tope znova v železo. Nič ne sme v izgubo, je načelo moderne racionalizacije, modernega umnega gospodarstva.

Peklenska vročina vlada v tem delu tvornice. Ko je delavec odprl mogočno peč in porinil vanjo voziček mešanice, pripravljene za toplenje, se ti zdi, da gledaš v velikansko žareče žrelo. Ob treh popoldne so na drugi strani te peči odprli. V strahotnem blisku je šinila žareča pošast v pripravljene kadi. Ko belo mleko, je tekla raztopina, peklerska vročina je vladala naokoli in ko pošastne sence so se ti zdeli delavci, ki so s še žarečo tvarino hoteli skozi prostor. Tesno mi je bilo ob pogledu nanje, zlasti ko sem videla žareče iskre, ki so švigale iz mogočnih kadi. V debele železne skladi se je trdila žareča lava — lito železo. Tu v tem delu tvornice je večer boj, boj med tvarino in človekom. Le za las naj popusti delavčeva pazljivost, pa ga požre nenasitna materija. Vse pridobitve ne morejo tega boja zakriti. Res se varuje človek s



posebnim orodjem proti divjajočemu elementu, pa vseeno imaš utis, da je vse to varstvo le navidezno in se pod tem vnanjim plaščem vrši notranji boj. Nehote se sprašuješ: kdo bo zmagovalec, človek ali divja tvarina? Danes ta boj še ni odločen.

V drugem oddelku. Železo je že prešlo dolgo pot. Iz debelih kosov, v katere se je strdilo, ko je prišlo iz peči, so ga na Javorniku zvaljali v tanke palice. Te palice zdaj vlečejo v drobne žice. To je gotovo najzanimivejši oddelek tvornice, ta velika lopa, žičarna. Stojiš in stojiš, pa se ne nagledaš divjega prizora. Ko železna kača, skače žareča palica sem in tja, od delavca do delavca, iz klešč v klešče, ki čakajo že pripravljene v živih rokah, da jo potisnejo skozi ozko luknjo, ob vsakih kleščah ožjo, ob vsaki luknji tanjšo. Zvija se in zvija ogromna kača, kakor bi se branila prijema žive roke, kakor bi hotela uiti gospodarju človeku, ki ji kaže pot, ki jo neusmiljeno podi sem in tja, dokler se med sikanjem ne vda, postane dobra žica, se ovije okoli mogočnega kolesa in jo, vso žarečo in divjo še, odneso človeške roke tja v ozadje, kjer se počasi ohladi in umiri. Gorje roki, ki drži klešče in jo lovi, če se le za hip zagleda drugam! Mrtva tvarina ne pozna usmiljenja.

Še drugi oddelki. Tu pocinkujejo žico, tam zvijajo debelo pločevino v cevi, vsepovsod stroj in stroj, in človek zraven kot vodja, pa obenem tudi kot

najponižnejši sluga njegov. Suženj! Enakomerno se vrti strašna pošast dalje, udarja takt in človek, živo bitje poleg, uravnava svoje kretnje in svoje delo po taktu, ki mu ga stroj udarja.

Še v žebljarno pogledjmo! Stroj pri stroju. Pri vsakem stroju človek, ki že skoraj nima kaj delati poleg. Le še nadzira delo. Vsake vrste žebliji, od najmanjših pa do velikih, ležejo tu v prečudni naglici in dovršenosti iz železnih rok. Hitro se polnijo zaboji pod njimi. Oglušujoč hrup vlada vse naokrog. Le z znamenji se še pogovorimo. Delavec, ki nam hoče v kratkih besedah pojasniti to čudežno delo, mora za hip ustaviti stroj, da razločimo njegovo besedo. Vsi delavci tu so napol, nekateri skoraj tudi že popolnoma gluhi. Žrtve, ki jih človek polaga na oltar tvarini.

Zunaj smo. Hvala Bogu, vsi se oddahnemo! In zdaj smo prišli tja, kamor sem prav za prav iz vsega početka želela. Ženska delavnica. Paketiranje



Tu zavijajo žeblje in jih pripravljajo za promet. Svetel prostor, ropot in trušč je tudi tu, pa vendar v primeri s prejšnjim, mirno delo. Svojtčas je bilo težje. Svojtčas je bilo tu tudi več delavk zaposlenih, pred vojno še čez sto. Vse delo je bilo treba izvršiti na roko. Zdaj vrše kot povsod drugod tudi tukaj vse delo stroji. Le kakih štirideset delavk je še ostalo. Iz večine so samo dekleta in vdove. Omoženih žensk družba v splošnem ne zaposluje. Ta ureditev je še iz tiste blažene predvojne dobe in tudi še iz prvih povojnih let, prav do zadnjega časa lahko bi rekli, izza dobe pred nacionalizacijo in racionalizacijo. Takrat je bil jeseniški delavec gospod v primeri z njegovim tovarišem, iz Trbovelj na primer. Vsak delavec je imel toliko plače, da je lahko brez stiske preživel sebe in svojo družino. Zato njegovi ženi ni bilo treba za služkom, ampak je doma skrbela in urejala dom. Zares, kdor je prejšnje čase prišel na Jesenice, se je čudom čudil: nič tistega morečega, po revščini in bedi dišečega, kar te tako neprijetno dirne ob prihodu v katerikoli industrijski kraj, nisi našel tu.

Delavec je bil človek in se je tako tudi z njim ravnalo. Izza vojne dobe si je prav zadnja leta rešil marsikatero ugodnost in socialno napravo. Tvorica je imela svoj konzum, kjer so dobivali delavci po zmernih cenah živila,

preskrbovala je delavca in nameščenca s kurjavo, tudi po-znižanih cenah itd. itd. Zdaj so pa ti lepi časi minuli. Le ko na lepo pravljico še misli delavec nanje, toži se mu po njih in s strahom gleda v bodočnost. Kaj vse mu bo še prinesla nacionalizacija podjetja — in kaj racionalizacija? Res so prišli z novim gospodarjem v tvornico tui novi stroji. Toda kaj ima človeška družba in zlasti kaj delavec od njih? Brezposelnost, to je tisto grozno darilo, ki ga je umno gospodarstvo njemu prineslo. Ena grozna zima je za njim in zdaj se že s strahom vprašuje, kaj skriva nova zanj, kaj bede in skrbi?

Z delavcem trpinom trpi seveda tudi njegova tovarišica delavka. Dolge mesece je počivala to pomlad, tvornica ni obratovala, zdaj je zopet pri delu in je vesela skromnega zaslužka.

Poleg teh žensk, ki so zaposlene pri zavijanju in odpošiljanju žeblicev, jih je še nekaj zaposlenih v opekarni, vendar pa njih število ni veliko. V splošnem se tvornica še vedno drži načela, da žensk ne zaposluje. Po lanski krizi se je število ženskih delovnih moči v tvornici celo še zmanjšalo.

Kaj pa organizacije? Da, organizirano pa je na Jesenicah vse delavstvo in moramo reči, da so te organizacije dobre. Res so ob lanski krizi nekoliko popustile in je med posameznimi organizacijami prišlo do spora, ki je delavski stvari več ali manj škodoval, olajšal pa delo lastnikom tvornice. Vendar pa so se delavci sami skoraj zavedali škodljivosti takega početja in so se zopet znašli pri skupni mizi, v skupnem boju za svoje pravice, da združeni še rešijo, kar se rešiti da.

Tri glavne delavske organizacije so si ustanovili delavci na Jesenicah: Jugoslovansko strokovno zvezo, Zvezo kovinarjev in Narodno strokovno zvezo. Prva ima svoj sedež v Krekovem prosvetnem domu, druga pri Svobodi, tretja pa v Sokolskem domu.

Z delavci vred je po teh organizacijah in po teh smernicah organizirana seveda tudi tovarniška delavka in z njo vred seveda tudi delavčeva žena. Zakaj samo delavk je končno premalo, da bi si mogle same zase ustanoviti svoje društvo.

V Krekovem prosvetnem domu so delavke in delavske žene organizirane v ženskem odseku, ki prav živahno deluje. Tam imajo sestanke vsak ponedeljek ob osmih zvečer. Na sestanku se vrše predavanja, prosti razgovori in med domačim kramljanjem hitro mine večer, ko odidejo žene zopet na svoje domove.

Dekleta se zbirajo v dekliškem odseku, ki tudi skrbi za njih duševno hrano, v predpreteklem letu pa so se ob teh večerih učile tudi kuhanja pri sestrah, ki vodijo v domu Ljudsko kuhinjo. Tako se vsestransko pripravljajo za bodoče življenje, da ne bodo nevedne in nepripravljene prestopile praga, ki veže njih mladost z resnim življenjem.

Eno pa je, kar mora dati vsakomur, ki pride na Jesenice, dobro mnenje o delavski in delavčevi ženi: povsod koder hodiš, mimo prijaznih novih hišic ali tudi mimo mračnih barak, povsod te pozdravljajo okoli hiš prijazni, lepo obdelani in s cveticami okrašeni vrtovi in okna, zastrta z lepimi, na roko vezanimi zavesami. Vse, kar so se dekleta učila v šoli, v osnovni, v meščanski ali morda v gospodinjski, vse to znanje zdaj uporabijo, da z njim okrasijo dom in ga tako napravijo za vablivo bivališče svoji družinici.

In zdaj h koncu želimo vsem našim jeseniškim ženam in dekletom, med katerimi je gotovo tudi mnogo naših somišljenic po Vigredi, da jim zima, ki se bliža, ki je že pred durmi, ne bi bila kruta in bi jim prihranila vso ono grozo, katero so preživele v preteklem letu. Delo res da ni lahko, v tvornici še posebno ne, pa je še vedno slajše ko prosjačenje, in zaslužen kruhek, čeprav je boren, bolje tekne, ko oni, ki ga je dala tuja, četudi usmiljena roka.

# Kolodvorski misijon

Ranf I.:

## Pismo dekletu, ki odhaja . . .

Poglej naprej, dekle, da ne boš klonilo, ko bo življenje zahtevalo preveč. Ko se rušijo postave vsepovsod, ko iščejo premnogi novih poti; pa se nevede pogrezajo v močvirje, vstani ti, dekle! Od tebe je odvisna v največji meri usoda bodočih dni, zakaj ti boš v prvi vrsti vzgajala najmlajši rod. Ne misli, da boš z lahkoto šla naprej! Vso težo ti bodo naložili, tvoja ramena bodo sklonjena nosila več kakor kdo drugi. Ti poznaš življenje naših mater. Pogumno, brez besede, vztrajno gredo naprej, slede svoji vesti, ki ji mnalaga vse. Teža, ki jo morajo prenesti, jih ne zlomi. In ti veš, dekle, kaj jih drži pokoncu te matere-trpinke. Neomajna vera v Boga in trdno zaupanje Vanj. Še več sile boš morala imeti ti! Težja in resnejša bo brez dvoma tvoja doba. Zato pa ne sklepaj rok, ne prosi pomoči, drugi ti pomagali ne bodo. Od tebe ni odvisna samo tvoja sreča, temveč usoda vseh naših.

Svet napreduje v marsičem in propada v marsičem. Napredek industrije, tehnike, pa propast notranjih človekovih sil, pogrezanje v močvirje. In kaj je več vredno?

Ali niso duhovne sile in vrednote nad vse? Zmaterializirana doba ne more prinesti dobrin. Kdo bo rezal kruh stotisočem brezdomovincem, kdo bo ogrel njih srca, da se ne bodo pogreznila? Ne kloni, dekle, tvoja naloga je sicer velika, a lepa! Ti naj širiš ljubezen do bližnjega, saj si ustvarjena za ljubezen in njene žrtve. Brez ljubezni, kdo bo rezal kruh, kdo bo otiral solze njim, ki imajo pravico do življenja. Res je, da imamo dolžnost ljubiti bližnjega vsi, toda ti, dekle, si po usmiljenju prva. Ti pač moreš marsikaj, ti čutiš marsikaj, kar drugi ne čutijo. Zato ne kloni, četudi bo teža življenja dozdevno prevelika. Bog ne nalaga nikoli preveč, le človek se ni dovolj vzgajil za vse.

Ne kloni tedaj! Ti si sicer včasih premehka in udarci so zate često preostri. A ti, dekle, zmoreš vse! Ali ni prava mafi junakinja? Kdo jo prekosi in trpljenju? Njena pot bo tvoja pot. Bodi tedaj junakinja v boju za svoje pravice, ki se rušijo. Beda jih ruši, svet jih ruši, tujina jih ruši, ruši jih življenje. Iztrgali bi ti radi vso lepoto iz duše, in ko boš stala pred svojimi zalezovalci vsa skušena in onemogla, kdo se te bo usmilil, kdo ti pomagal?! Pomagaj si sama, dokler je še čas!

## Poročila in dopisi

Duhovne vaje za dekleta v Lichtenthurnovem zavodu v Ljubljani bodo od 26. decembra zjutraj do 30. decembra zvečer. Vodili jih bodo preč. g. misijonarji-lazaristi.

Oskrbnina (hrana in stanovanje) znaša za vse dni 100 Din.

Prijave — ustne in pismene — sprejema vodstvo Lichtenthurnovega zavoda v Ljubljani, Ambrožev trg 8. Priglasiti se je treba najkasneje do 15. decembra.

Za poglobitev treznostne misli je priredila »Sveta vojska« od 4. do 13. novembra 1932 »treznostni teden« po sledečem redu:

Petek, 4. novembra ob 17.10: Sprejem gostov na kolodvoru. Prišla sta namreč v Ljubljano svetovna treznostna organizatorja miss Slack in dr. R. Hercod iz Lausanne.

Sobota, 5. novembra ob 15: Prijateljski sestanek ljubljanskega ženstva v brezalkoholni restavraciji hotela Union. Poroča

miss Slack. Ob 20: Treznostna akademija v čast došlih gostov v dvorani »Rokodelskega doma« s sledečim sporedom: 1. Pozdrav. 2. Limbarski: »Kralj morilcev«, recitacija. 3. »Kadar jaz v planinco grem«, poje akademski kvartet. »Kje so tiste stezice«, poje akademski kvartet. 4. O. Zupančič: »Grobovi tulijo«, deklamacija. 5. Slavnostni govor predsednika »Svete vojske«, J. Grada. 6. Limbarski: »Za čašo vinca rujnega . . .«, deklamacija. 7. A. Žaren: »Alkoholikova Hasan Aginica«, recitacija. 8. V. Mirk: »Jutro«, poje akademski kvartet. 9. Peter Kovač: »Videl sem človeka«, recitacija. 10. Emil Frelih: »V prebujenju« I. dejanje. (Zalostna slika iz pijančeve družine. Režija avtorjeva.)

Nedelja, 6. novembra ob 10: V dvorani Uniona (veranda): Treznostno zborovanje. 1. Pozdravni nagovori. a) predsednik »Svete vojske«, Janko Grad; b) miss Slack; c) Dr. R. Hercod; d) konzist. svetnik Janez

Ev. Kalan. 2. Prof. A. Kordin: Treznost in današnja duhovna in gospodarska kriza. 3. O pomenu »Svete vojske«, govori tajnik F. de Cecco. Ob 14: Izlet članov in prijateljev »Svete vojske« na Homec (z vlakom).

Ponedeljek, 7. novembra ob 19.30: Treznostno predavanje v radiu.

Torek, 8. novembra ob 20: Redni sestanek »Svete vojske« v Rokodelskem domu.

Sreda, 9. novembra ob 20: V dvorani Rokodelskega doma: »Salomonske sodbe«, predava monsig. V. Steska.

Četrtek, 10., petek, 11 in sobota, novembra: Dnevi treznostnih predavanj v župnijah ljubljanske okolice. — V

Ljubljani in na deželi: Pobiranje članarine in prostovoljnih darov.

Nedelja, 13. novembra: Sklep »tedna«. — Plenarna seja zastopnikov vseh humanitarnih in prosvetnih organizacij.

»Sveta vojska« je izdala ta-le oklic:

V dneh splošne gospodarske krize in pomanjkanja, ko mnogi nimajo niti najpotrebnejšega za preživljanje, pojdemo sami vase in se odpovejmo vsaj ta teden uživanju alkoholnih pijač in razveseljevanju, spoznajmo, da je alkoholizem povzročil mnogo zla, ki danes tare svet in podprimo po svojih močeh eno najbolj humanitarnih del: delo za treznost. —

## Naši pomenki

### Odgovori na pisma.

(Pogovori z gospo Selmo.)

**Ester.** S svojo zadevo se zaupno obrni na predstojništvo Marijinega doma, Ljubljana, Slomškova ulica.

**Bičana.** Koliko je resnice in koliko fantazije v Tvojem dnevniku? To mi sporoči, potem Ti obširneje odgovorim!

**Filipina.** Sonnenland. Ein Mädchenblatt. Verwaltung: Innsbruck, Maximilianstrasse 9. Izhaja vsakih 14 dni in stane na pol leta 4.30 marke, t. j. 60 Din. Vsebinska je primerna za izobražena dekleta. — Kje pa si študirala? O vsem mi piši prihodnjic, da Te bolje spoznam! Seveda je za vsakega izmed nas v življenju pripravljen kupček trpljenja, ki mu ne moremo uiti. Prav, da se znaš žrtvovati! — Nekaj predavanj za dekl. sestanke dobiš lahko pri Ženski zvezi, Ljubljana, Miklošičeva c. 5, ali pri Zvezi Dekliških krožkov Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva c. 5. — Lep pozdrav!

**Gabrijela.** Kakor si videla, je uredništvo Tvojo stvar objavilo. Seveda lahko še kaj pošlješ tudi naravnost uredništvu. »Plemenito srce« bi pa bilo treba temeljito obdelati. Zaenkrat je tako nekako srednje dobra šolska naloga, za tisk pa ni. Kadar želiš brez skrbi lahko pišeš.

**Melisanda.** Hvala lepa za lepo priznanje in pouk. Dekleta, ki se obračajo do mene za nasvet, povečini prosijo, naj ne objavljam njihovih pism; zato mora večkrat veljati odgovor izključno njim in ne pride vsem čitateljicam v prid. To je tudi vzrok, da si zadnjic napačno kombinirala Tvoj in omenjeni odgovor. Oprosti pa, če vztrajam pri vseh svojih dosedanjih trditvah in niti ene ne morem preklicati. Iz Tvojega zadnjega pisma zveni očitek, kakor da Te hočem jaz nekje imeti, kamor pa Ti nočeš. To Tvoje mnenje bi rada popravila v toliko, da Ti izjavim prav iskreno, da tega na noben način ne želim. Prisiljena stvar nikjer ni prida, zlasti ne v zadevi, ki jo Ti z večjim in manjšim elanom podvzemaš. Boš menda že posihmal sama morala take zadeve reševati,

ker javnost, h kateri spada tudi ta naš kotiček, prav res ni za to. — Žal mi je, da se ne morem podrobneje zanimati za predavanje Tvoje prijateljice, o kateri veš toliko lepega povedati. Že večkrat sem ugotovila, da Ti je v razumevanju, inteligenci in najbrž še v marsičem mnogo bližja od mene; zato se ne bom prav nič čudila, če boš odslej — kar povzamem iz zadnjega pisma — samo z njo razpravljala o zadevah, ki si jih doslej nekaj tudi meni zaupala, četudi sem Ti opetovano zatrdila, da samo tako medsebojno kramljanje med dvema prijateljicama še ni dovolj za spoznanje vrskih resnic in boš morala iskati tudi pouka od duhovnika, za kar sem Ti že dala naslov. Kako daleč boš še morala, svedočijo naslednje trditve o veri in ljubezni, ki po Tvojem že zadoščata; pa boš iz kat. nauka še marsikaj drugega prejela. — Ko nadalje pišeš o bridkosti Tvoje prijateljice, ki da ne prejme nikake pomoči od zgoraj, četudi je praktična katoličanka, načenjaš vprašanje, ki ga ne boš rešila ne Ti, ne jaz, ampak božja modrost, ki donuša bridkosti, pa tudi vé, koliko človek more prenesti; zato ne vem, če je bridkost, ki jo omenjaš, a Te ne razumem prav, že res »največja in najhujša«. Hujša je ona, izgubiti Boga. — Ne morem obširneje odgovarjati; saj če bi Ti hotela na vse odgovoriti, bi porabila lahko ves prostor v »Vigredi«. — Torej do prihodnjic!

**Mara.** Torej sama veš, da je prav, ko si odšla iz službe, ki Ti je bila nevarna. Po vsem, kar mi pišeš v zadnjem pismu, Ti moram le čestitati, da si se še na tak način rešila. Hvala Bogu, da se je to še pravčasno zgodilo! — Da bi se Ti le kmalu posrečilo dobiti dobro in trajno službo, kjer se Ti ne bo bati za Tvoje poštenje! Upam, da se bo to tudi res zgodilo, ker Bog vsako tozadevno žrtev bogato poplača. Zvest je onim, ki so njemu zvesti. — Morebiti pa je stara misel, ki se vedno iznova pojavlja, le prava. Vprašaj in dogovori se naravnost in odločno! Tako cincanje leta in leta je že kar odveč. Ali ne? Sporoči mi, kako boš napravila!



# Naš Rožni dom v decembru

F. G.:

## Dolinarjeva Metka piše.

Draga mama!

Včasih, v teh dolgih zimskih večerih, se mi tako čudno stoji po Vas... Vam pač smem kaj takega povedati, ker vem, da me ne razumete napačno; saj mi vendar popolnoma verjamete, ko zatrjujem, da sem najsrečnejša ženica in mamica. Zdi se mi celo, da bi Vas hotela imeti poleg sebe samo zato, da bi se mogli z menoj veseliti moje sreče.

Prav za prav sem Vam pa hvaležna, da Vas ni tukaj; iz oči v oči se včasih težko pove, kar je skritega v tajnih kotičkih srca. In jaz bi Vam spet enkrat rada povedala, kako zelo Vas spoštujem in kako zelo sem Vam hvaležna za vse prelepe zglede v domači hiši in še za vse nauke, katere ste mi dali na pot.

Saj bi jaz sploh ne vedela, da more biti drugače, kot je bilo pri nas doma in kakor sedaj živiva midva z Janezom: drug drugega napake (če so le preočiste) molče in z ljubeznijo prenašava in drug drugemu pomagava in ob večernem zvonjenju že nikdar več ne veva, da je včasih vendarle težko vse potrpeti in vse odpustiti. Tako sva vendar obljubila pred poročnim oltarjem. Zato, mati, sem Van tako zelo hvaležna za Vaš zgled in za to sem tudi žalostna ob premnogh drugačnih zgledih iz naše okolice.

Hitra in nepremišljena beseda uide možu. Me ženske smo pač včasih bolj občutljive in takrat še bolj žejne ljubezni; pa zapeče taka zbadljivka, da plane še ostrejši odgovor nazaj. »Ženo tepe le jezik,« pravijo naši sosede; najbrž bo tako res. Iz tiste nepremišljene prve besedice se razvije kreg in prepir, kateremu kot neprostopoljne priče prisostvujejo nedorasli otroci in ki ga z naslodo poslušajo skodoželjne in opravljive sosede. In drugi dan, ko mož morda zdravi samo še hudega mačka, žena še vedno kuha trmo in sovraštvo in maščevalnost in išče one, ki so pripravljene poslušati dolge povesti o

moževih napakah in vse najskritejše tajnosti njenega skupnega življenja.

Kako mi je takrat za vsako tako ženo hudo! Ko vendar podira tam, kjer je najbolj dolžna graditi! Ali pa bo mogel biti njen domek še katerikrat sončen in rožnat, ko ga je pa sama umazala s svojim govorjenjem? In čez tedne, ko bo sama odpustila in pozabila in se v dobri družini ponovno naslonila na svojega krepkega moža: ali ji ne bo šlo kot nabrušen nož skozi spomin, da sosede najbrž še niso pozabile in so dobro opravile svojo nalogo takrat, ko jim je razkladala moževe napake. Zdi se mi, da mora zarzdeti vselej, kadar uči in razlaga otrokom četrto božjo zapoved: kako naj spoštujemo one starše, ki se pred njihovimi očmi sami blatijo in si očitajo slabosti, za katere naj bi nedolžni rod niti vedel ne.

Ni šlo drugače, da sem morala potožiti in se porazgovoriti. Žalostno res, pa vendarle je resnično, da marsikatera gospodinja sedaj kar pohajkuje in se nima nikamor dejati, ko ni dela na dvorišču in na polju. Zato stojita po dve in dve ob ognjišču, na križpotju ali kjerkoli že in govorjenja ni ne konca ne kraja. Sedaj sem šele odkrila tiste brezžične brzokane za vse vaške novice in čenče, ki skoraj nikdar ne prodro do naše hiše in do mene.

Medtem pa, ko obdelavajo svoje može in pometajo po tujih hišah in stanova njih, jih čakajo doma v kuhinji umazane posode in v izbi nepostlane postelje in za pečjo umazani in raztrgani otroci.

Prav Vam dam, mati: gospodinja nikdar ne utegne postopati in počivati. Kadar pa sem potrebna odmora in razvedrila, vem za vse lepšega v mojem prijaznem domovanju ob moževi in sinčkovi strani.

Za vse lepe nauke pa Vam je še vedno hvaležna — Metka.

*Priporočajte »Vigred«  
in pridobivajte nove  
naročnice!*

## Gospodinjsko delo v decembru.

Delo na vrtu je že davno končano. Ako pa je še kaj ostalo, je to največ prekopavanje. Če se to delo ni izvršilo v novembru, pa je v decembru še dovolj toplo, da zemlja ne zmrzne, potem se vrši to delo lahko tudi še v decembru. Globoko prekopavanje v jeseni ali zgodnji zimi je zlasti priporočljivo pri težkih zemljah in je celo naravnost potrebno. Istočasno s prekopavanjem lahko gnojimo s hlevskim gnojem.

Dokler zemlja še ni zmrznjena, lahko v sadovnjaku še sadimo sadno drevje in sadno grmičevje. Za drevje pa, ki ga mislimo v pomladi vsaditi, naj se zdaj izkopljejo jame, kar je zlasti na novičih, t. j. na travnikih, ki jih želimo spremeniti v sadovnjake. Na ta način preskrbimo temeljito prezračenje in zrahljanje zemlje, ki je za rast drevja velike važnosti. Te jame naj bi bile 2 m v kvadratu in 50–60 cm globoke. Dobro zgornjo prst zmečemo na poseben kupec in jo zmešamo s tomaževo žlindro in 40 odstotki kalija. Tudi spodnji deli zemlje oziroma prsti lahko dobe svoj del gnojil. Nasajanje drevja pred zimo naj bi se vršilo tam, kjer se ni bati hude zime, t. j. v zatlišnih in sončnih legah. Druge pa naj se to zgodi pomladi. Vendar je jesensko sajenje navadno uspešnejše, ker je zemlja vlažna in se drevje raji prime.

Veliko veselje ima gospodinja s sobnimi rastlinami, o katerih je Vigred že večkrat pisala.

Važno gospodinjsko delo v decembru je priprava za božič. K tem pripravam naj pritegne vso družino. Od najmanjšega do največjega naj vsakdo stori svoje delo. Zlasti na deželi se da to kaj lepo izvršiti. Dnevi so kratki. Pota navadno zelo slaba. Tako je najprimernejše, da ostane vsa družina ves dan doma, kjer se razno delo prav lepo porazdeli. Kakor hitro odide sv. Miklavž, se prično lahko takoj priprave za božič. Otroci izrezujejo pastirce in jih lepijo na palčice, večji sestavljajo hlevček in vse potrebno okoli njega. Največji pa morajo oskrbeti mah, ako ga niso že v jeseni, ter ga spravili na vlažen prostor. Pri takem delu so otroci navadno pridni in obleke, kar ji je pri obliči poletnega dela zaostalo. Tako tiho delo pa je tudi kaj primerno za skupno čitanje. Navadno pridejo v tem času že Mohorjeve knjige in je v tem oziru za vse prav dobro preskrbljeno. Stari in mladi, mali in veliki ne pridejo v zadrego pri poslušanju. Prav to skupno čitanje pa je kaj dobra vez za družinsko življenje.

V adventni čas pridejo tudi zornice, to so zgodnje maše kot priprava na božič. Ponekod na deželi preneso tudi rožensvensko

pobožnost od oktobra na december, ker imajo tedaj ljudje več časa.

Gospodinja tudi skrbi, da se za božične praznike nihče ne odtegne prejemu svetih zakramentov in je njeno delo zlasti pri otrocih v tem času prav posebnega vzgojnega pomena, ko se z njimi razgovarja o božični skrivnosti. Seveda pa gospodinja tudi že skrbi za mala in drobna veselja, ki jih meni napraviti vsem članom družine na sveti večer.

Na ta večer se zbere vsa družina ob jasliah in kaj lepo je, ako se, če že to itak ni navada tudi ob drugih praznikih, prečita iz svetega pisma zgodba in še lepi evangelij Kristusovega rojstva, kakor ga je napisal evangelist Luka. Seveda ne bo odveč, ako se prečitajo vsi trije evangeliji božičnega praznika, ki napravijo v dušah resnično praznično razpoloženje.

Po mnogih družinah se je udomačilo tudi že božično drevo, vendar naj bi jaslic nikoli ne manjkalo. Navadno je na ta večer tudi pripravljeno obdarovanje družinskih članov, kar je seveda zelo prijetno, vendar naj bi v današnjih težkih časih ne bilo niti ene družine, ki bi od teh svojih darov ne pripravila tudi darov za tako mnogoštevilne siromake, ki si ne morejo privoščiti takega božičnega veselja. Zelo lepo bi bilo, ako bi se dobre družine temu obdarovanju sploh odrekle v prid bednim in stradajočim. Vemo sicer, da ti darovi že itak ne bodo bogati in razkošni, vendar bi bilo, ako bi se dogovorilo več družin za tako odpoved, prav mnogim siromašnim družinam pomagano.

Umevno je, da gospodinja pripravi za svoje za božične praznike tudi kaj boljšega za pod zobe. V mnogih krajih okoli Božiča napravijo tudi »domači praznik«, t. j. kolone. Seveda pa so sedanji težki časi marsikje tudi to navado že postavili iz reda in morajo klati, ker nimajo živini kaj pokladiti.

Odvadili smo se že tistih časov, ko je za praznike po vsej hiši tako dišalo...

### Samo par zapiskov za božični priboljšek!

**Ponarejeni krompir v oblicah.** Skuhaj olupi in pretlači toliko kostonja, da dobiš 74 dkg kostonjeve kaše. Razpusti 24 dkg sladkorja v  $\frac{1}{8}$  l vode, vmešaj vanj kostonjevo maso in mešaj, da se shladi. Prilij malo ruma ali domačega žganja, dobro premešaj, potem pa oblikuj iz mase srednje debele krompirje, jih obrni v tekoči čokoladi, potem povaljaj v zribani čokoladi in pusti, da se osuše. Lahko jih deneš v papirnate skledice.

**Cokoladni obročki.** Iz  $\frac{1}{8}$  kg presnega masla in 10 dkg slad. prahu, 10 dkg zribane čokolade, 2 skozi sito pretlačena rumenjaka, žlico ruma in 10 dkg moke napravi gladko testo. Na deski vzaljšaj, izreži iz testa obročke, položi na pekačo, pomazi z beljakom in potresi z zmletimi orehi. Speci v lahno vroči pečici.

**Sadni punč.**  $\frac{1}{4}$  kg sladkorja,  $\frac{1}{8}$  l sadnega odcedka (najbolje češnjevega ali malinovega),

1 l vrele vode,  $\frac{3}{8}$  l ruma (le po okusu) zavri in pusti, da stoji 10 minut na vročem štedilniku, a ne sme vreti. Vroče nalij v kozarce (visoke).

## Uporaba domačega sira (kiseljaka).

Kakor za gospodarstvo, tako je tudi za prehrano ljudstva uporaba domačega sira važna stvar. Danski in Holandski se je zato posrečilo, da izvažata take velikanske množine surovega masla, ker se je prebivalstvo teh dveh dežel v nekaterih letih preokrenilo s svoji prehrani na ta način, da uporablja stranske produkte pri pridelavi surovega masla, to je pinjeno mleko in domači sir. Tudi domači sir vsebuje mnogo beljakovine in vitaminov in je zaradi tega res cena ljudska prehrana in poleg tega tudi zelo zdrava zaradi tega ker odstranjuje gnilobne bakterije v drobovju.

Pri nas je navada, da to mleko uporabljamo po večini samo za živino. Važno pa je, da vemo, da se tudi uporablja še na drugačen način.

Pogovorimo se danes nekoliko o tem!

Ce postavimo mleko pri približni toplini 15 do 20 stopinj Celzija kakih 24 ur stati, tedaj pridejo iz zraka kislobne bakterije, ki mlečni sladkor izpremenijo v mlečno kislino in tako mleko zakisne (se skisa). Če postavimo to kislno mleko na gorek kraj za en ali dva dni, ali če ga segrejemo na 22 do 28 stopinj Celzija, tedaj se seseda gošča na dno sirotka pa ostane na vrhu. Goščo stresemo na bel prtič in pustimo, da sirotka odteče. Sir, ki nam je ostal, nam nudi zelo dobro mažo za kruh, če ga razredčimo nekoliko s sladkim mlekom ali smetano, osolimo, pridenemo kumine in drobno zrezanega drobnjaka ali tudi sesekljane čebule. V nekaterih hišah imajo to sirovo mažo za večerjo poleg krompirja v obliach.

Redki sir, ki nam prav lahko nadomešča tolčeno smetano, napravljamo prav iz te gošče. Goščo denemo dvakrat skozi sito, da je drobna, pridenemo nekoliko smetane, malenkost sladkorja in nekoliko limonine lupine, kar vse lepo gladko zmešamo. To jed dajemo navadno v steklenih skledah na mizo in jih lahko okrasimo z različnimi oblikami zmletega cimeta, ki ga natrosimo povrhu. K temu servirajo kompot, poleti pa sveže jagode.

Trši sir, tako zvani kiseljak (tudi mohant) dobimo, če kislno mleko segrejemo 35 do 40 stopinj Celzija. Nadaljnje delo je isto, kakor pri mehkem siru. Paziti moramo, da ni toliko trd, da se ne bi dal oblikovati z roko. Napravimo iz njega majhne hlebčke ter jih nekoliko osušimo na zračnem in suhem prostoru.

Zdaj še nekaj zapiskov za uporabo tega sira. Znan je sirov štrukelj, ki se poleg navadnega da napraviti tudi na tale način:

pol do tričetrt kilograma sira, 1 do 2 celi jajci, sol, primerna množina sladkorja, drobno sesekljana limonova lupina, nekaj sladke smetane, toliko, da je masa vlažna in nekaj rozin. Ta masa se enakomerno porazdeli na vzhajano testo, ki ga le na robih nekoliko privijemo, da se nadev ne razleze in ga pečemo v precej vroči pečici. Nekateri gospodinjje uporabljajo ta nadev tudi za na krhko testo, katerega so oblikovale v tortni obliki, vendar je treba pri tem paziti, da se sir ne prime roba oblike, ker bi sicer zadrževal vzhajanje.

Sir uporabljamo tudi za polnitev sirovih torbic (piroge). Pripravimo testo kakor za rezance. Polovico tega se razvalja, sir devljemo z jedilno žlico v kupčkih nanj, drugo polovico testa pa položimo vrhu tega. S koleščkom izrežemo zdaj štirioglate torbice okoli nadeva, stisnemo robove in te torbice v vreli vodi 2 do 3 minute kuhamo. Ko jih poberemo iz vode, jih denemo na plitev krožnik ali skledo in jih zabelimo z drobtinami zarumenelimi v presnem maslu (po okusu potresemo s sladkorjem in cimetom).

**Sirovi cmoki z zdrobom.** Tri žlice presnega masla mešati, da se peni, en rumenjak in eno celo jajce, eno za drugim mešati. K temu 125 g drobnega pšeničnega zdroba, tri žlice drobnih kruhovih drobtinic in 250 g skozi sito pretlačene (ali skozi mesni stroj) sira in nekoliko soli. S pomokanimi rokami oblikujemo okrogle cmoke, jih polagamo v vrelo, slano vodo in jih pustimo 10 do 15 minut kuhati. Potem jih denemo v skledo in zabelimo s kruhovimi drobtinicami, ki smo jih zarumenili v presnem maslu. K temu dajemo pražena jabolka ali češplje.

**Mlinci iz sira.** 250 g kiseljaka (dom. sira) pretlačimo skozi sito, ali zmeljemo v stroju; pomešamo ga s tremi osminkami pinjenega mleka, z 250 g moke, 2 jajcema in nekoliko soli. Za poskušnjo denemo manjši mlinec peči na vročo pekačo. Če je mlinec pretrd, pridenemo masi še nekoliko pinjenega mleka in potem spečemo mlince. Jemo jih potrese s sladkorjem in cimetom, zraven pa kompot.

**Sirove krogle (ocvrte).** 30 g kvasu, eno celo jajce, 25 g presnega masla, 250 g domačega sira, 75 g sladkorja, 50 g rozin, 150 g moke, 50 g naribanih sladkih mandeljnov, še 2 rumenjaka in limonove lupine, nekoliko mleka. — V moko denemo sir, pridenemo jajca, sladkor, mandeljne, limonovo lupino, prilivamo polagoma toplo mleko, kvas in raztopljeno presno maslo. Potem testo dobro stepemo z moko in pustimo vzhajati. Nato zajemamo testo z žlico in devljemo v razbeljeno mast in lepo spečemo na obeh straneh. Ko jih vzamemo ven, jih potresemo s sladkorjem. — Opisana masa da približno 20 krogel (bobov), ki jih serviramo h kavi ali pa k sadni omaki.

Širite »Vigred«!

## Vprašanja iz zdravstva.

(Odgovarja dr. M. Justin.)

**Hvaležna.** Stara ste 21 let visoke postave, 53 kg tehtate in z razvojem niste zadovoljni. Moti vas ona bula kot oreh debela na levi strani prs. Motijo vas pege na vsaki strani nosu pod očmi in težko prenašate opazke na račun teh podočesnih kolobarjev. Ona bula je v zvezi z razvitjem prsi. Ker je perijoda v redu bodite brez skrbi zaenkrat. Kolobarji pod očmi pa niso ravno znak ponočevanja in pijančevanja, pač pa je tam kožica nežna in je krvna cirkulacija tam izražena. Če imate srce zdravo — tudi tu pustite vse pri miru in ne imejte opazk za resne.

**Dolinka.** Mislite, da Vam perioda traja preveč dolgo časa (ves teden). Narava go-

tovo to zahteva in je gotovo za Vašo konstitucijo to prav. Belo perilo Vas moti. Ravnajte se po danih navodilih in ne jemljite tega preveč tragično, ker se v splošnem ne počutite slabo. Če že hočete pije »tavžent rože« vsako jutro na tešče.

**Nesrečna Vigrednica.** Za zenačenje naj Vas nikar ne skrbi, tudi ni nobena nevarnost to, kar v miru pustite vse skupaj. Če bi se pokazali znaki vnetja (bol, vročina, rdečica), potem k zdravniku, sicer pa nič.

**Večkrat otožna.** Stara ste 22 let in mislite, da ste tuberkulozna, ker ste vedno bleda in Vam je večih prišlo slabo. Službo ste radi tega opustili, a ni boljše, perilo v redu toda nimate razvoja prs in to vam je nerodno. Če se lahko poročite kljub temu. — Če ni drugega zadržka, lahko. Samo jezo zamenite z ljubeznijo in odpuščanjem.

## Dobre knjige

**Dr. Janko Pretnar:** Dictionnaire français-slovène (Francosko-slovenski slovar), II. izdaja. Založila Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana, 1932. 608 strani. — Nove politične zveze, spontana reakcija proti vsiljevanju germanske kulture in v zvezi s tem sprememba učnega načrta zlasti v srednjih šolah: vse to je povzročilo, da se je po vojni učenje francoskega jezika v naših krajih razmahnilo z neobičajno silo. Pojavila se je seveda nemudoma zahteva po primernih učnih pripomočkih. Zlasti smo potrebovali dobrega slovarja. Dr. Pretnar, ki se je lotil tega težavnega dela, je moral načeti ledino. Vendar je s pomočjo Francoskega instituta v Ljubljani l. 1924 postavil v svet svoj »Francosko-slovenski slovar«, kateremu je l. 1925 v založbi Jugoslovanske knjigarne in s pomočjo francoske vlade sledil Kotnikov »Slovensko-francoski slovar«. Kdor se je pečal s francoščino, je tako mogel razpolagati z dvema za naše razmere odločilnima pomagalom. Da je občinstvo pridno segalo po Pretnarju, dokazuje dejstvo, da je pred kratkim zagledala beli dan že druga izdaja tega slovarja.

Ta pojav na področju naše leksikografije velja zabeležiti in to tem bolj, ker dela čast ne samo prireditelju, temveč v polni meri tudi založnici in tiskarni. Format v platno vezanega Pretnarjevega slovarja je izredno priročen, papir pa je dovolj tenak, da knjiga kljub visokemu številu strani ne presega srednje debeline. Besedni zaklad je v primeri s prvo izdajo temeljito izpopolnjen, tako da bo vsakomur pri obdelovanju poljubnega francoskega teksta pripomoček neprecenljive vrednosti. Zlasti seveda to velja za učečo se mla-

dino in za samouke, ki jim bo Pretnarjev slovar zvest drug in svetovalec.

Kot že omenjeno, je Jugoslovanska knjigarna založila tudi dr. Janka Kotnika »Slovensko-francoski slovar«, ki je sicer nekoliko manj obsežen kot Pretnarjev, je pa zgrajen na istih principih ter ga odlikujejo slične vrline. Oba slovarja sta izšla v zbirki žepnih slovarjev, ki obsega že toliko število knjižic in se more kosati s podobnimi zbirkami drugih večjih narodov. Dr. Janko Kotnik je sestavil tudi pregled francoskega glagola (Les verbes français), ki izredno dobro služi dijakom srednjih šol kot repertorij in repertorij. Težke, redke, nepravilne oblike so podane v debelem tisku, tako da oko nehote zadeva obnje. Ker je obvladanje francoskega jezika težka stvar, ki zahteva mnogo sistematične vaje in ne samo slučajnih avditivnih in vizuelnih vtisov, je knjižica zlasti pri naprednejših navdse priporočljiva.

Slednjič je Jugoslovanska knjigarna založila tudi dr. St. Lebna »Francoščino brez učitelja«. Knjižica je namenjena samoukom. Pisana je tako preprosto, da jo lahko prime v roko tudi človek brez posebne gramatične rutine. Tudi tu je tekst podan v debelem in normalnem tisku, kar lajša pregled in krepi spomin. »Francoščina brez učitelja« pa bo poleg samouka s pridom mogel uporabljati tudi dijak, ki želi izven okvirja predpisanih učnih knjig repertirati v nekaj kratkih in do skrajnosti zgoščeni lekcijah že predelano tvarino, prav tako, pa tudi oni, ki si po večletnem prekinu želi osvežiti radi pomanjkanja prakse obdelalo znanje francoščine.

J. P.

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. —

Uredništvo in upravništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice.

# Kazalo.

	Stran		Stran
<b>Ženska vprašanja.</b>			
Zena v preteklosti in sedanjosti. K. M. F. . . . .	5	Pismo sestre sestri. Dušica. . . . .	241
O Holanski ženi. Gera van den Boogaard . . . . .	11	Jesenska misel. Kranjc Draga. . . . .	246
Zena in naš čas. . . . .	18	Zalosten povratek. Ivanka. . . . .	249
Zena v komunistični Rusiji. . . . .	33	Oj dom. Sanda. . . . .	253
Bila je deklica. Pepca D. . . . .	38	Rojstvo sv. Brigite. A. M. . . . .	258
O socialnem delu holandske žene. Gerra van d. Boogaard. . . . .	39	Tako se izpolnjujejo nade. Svetinov M. . . . .	273
Umetnost in žena. P. . . . .	99	Močnejša. Amalija D. . . . .	281
Kmetka žena in žensko društvo. K. Z. . . . .	106	Krizantema. F. Z. . . . .	294
Ali sta gimnastika in sport sodobni ženi potrebna. Dr. Lene Neufeind. . . . .	128	Oktavij . . . . .	309
Mladinsko gibanje na Holandskem. Gerra van den Boogaard. . . . .	154	<b>Razmišljanja.</b>	
Kaj moramo vedeti o sportu. M. F. . . . .	157	Čast Bogu na višavah. J. K. . . . .	4
Zena v javnosti. Kriha. . . . .	173	Božič spominov. F. Z. . . . .	7
Naši zleti. M. Celar. . . . .	189	Ob novem letu. J. K. . . . .	13
Voda, zrak, sonce! dr. Malka Šimec . . . . .	026	Misli na koncu leta. F. Z. . . . .	17
Poslanstvo današnje žene v človeški družbi. Peleasa. . . . .	232	O veri. J. K. . . . .	33
Moderna prehrana. La. . . . .	244	Pripravljenost. J. K. . . . .	34
Učiteljica in beda ljudstva. E. L.—L. . . . .	267	Moji materi! Irma. . . . .	66
Jesensko negovanje zdravja. I. . . . .	269	Moja mati. Turnšek. . . . .	67
Zena in caritas. A. Kordin. . . . .	295	Božje otroštvo. J. K. . . . .	94
Zena in današnja kriza. J. P. . . . .	314	Pastorka bolečina. F. Z. . . . .	97
<b>Povesti.</b>			
Tončka. Narte Velikonja. . . . .	1	Rešenje. J. K. . . . .	99
Pastir. Matko Krevh. 7, 34, 63, 87 117, 149, 180, 204, 234, 263, 286, 318	318	Prapor Device Orleanske. . . . .	114
Ljubljen biti. M. Herbert. 14, 44, 71, 102, 125	125	Nerazrešljiva uganka. Kriha. . . . .	129
Dediščina naših očetov. F. L. . . . .	20	Najčistejša v umetnosti. Peleasa. . . . .	123
Sličice iz materinstva. Mira Golobičeva . . . . .	57	Sama. T. T. . . . .	145
V svetem pričakovanju. M. D. . . . .	68	Ljubezen vseh ljubezni. T. T. . . . .	147
Breza na hribu. V. Winkler. . . . .	70	Mir duši. F. Z. . . . .	147
Spomini bolne hčere. Viki R. . . . .	74	O prijateljstvu. Nina. . . . .	172
Ko so padale snežinke. Z. Vivoda. . . . .	75	O katoliškem človeku. J. K. . . . .	189
Zadnji. V. Winkler. . . . .	76	... kakor samega sebe. J. K. . . . .	203
Prodajalka. V. Winkler. . . . .	85	Kaj je storil Slomšek za slovensko ženo . . . . .	227, 255, 283, 313
Meglica v jezeru. V. Winkler. . . . .	94	Zlate misli. A. M. Slomšek. . . . .	230
Pomladne strune. Marob Agard. . . . .	113	Zetev. F. Z. . . . .	239
Od doma. Petančič D. . . . .	141	Ti in on. P. . . . .	242
Moje življenje. Viki R. 152, 187, 212, 239	239	Ljudje med sabo. Ab. . . . .	243
Učenki v templju. M. T. . . . .	169	Vseh mrtvih dan. Francka Z. . . . .	290
Kakor v evangeliju. F. Kolednik. . . . .	176	Kot vejice zlate. . . . .	291
Na božjo pot k Triglavski M. božji. F. Jauh. . . . .	183, 208	Ob grobeh. F. Gruden. . . . .	293
Izgubljena? Ivanka. . . . .	218	Oni, ki nima mamice. . . . .	298
Most. L. L. —K. . . . .	225	Pismo materam . . . . .	323
		Zinka. V. Razlag. . . . .	324
		<b>Pesmi.</b>	
		Zanj. Tebi dekcle. L. Horvatič. . . . .	10
		Snežni ples. F. Neubauer. . . . .	13
		Pevka. V. I. R. . . . .	16
		Večerna pesem. V. Winkler. . . . .	37
		Nevesta. F. Neubauer. . . . .	42
		Ave Marija. P. E. B. . . . .	58

Pismo materi. V. Winkler. . . . .	66
Mati materi. Morob Agard. . . . .	71
Jezus in žene. F. Neubauer. . . . .	90
O Marija, Mati! F. Neubauer. . . . .	98
Vigred. Mira. . . . .	117
Jutro. V. Winkler. . . . .	120
Moja tolažba. F. Neubauer. . . . .	123
Majska blaženost. F. Neubauer. . . . .	124
Pridi k meni! F. Neubauer. . . . .	128
Oblaki. M. Agard. . . . .	149
Nocoj ne pridem. . . V. Winkler. . . . .	152
Moja pesem. F. Neubauer. . . . .	157
Ali moliš? F. Neubauer. . . . .	161
Kjer zarja gori. . . . . Draga Beloglavec. . . . .	176
Poletje. Mira Toffova. . . . .	182
Moje misli. Draga Beloglavec. . . . .	202
Za gorami. Draga Beloglavec. . . . .	203
Razvaline. Draga Beloglavec. . . . .	208
Nebeški Materi. F. Neubauer. . . . .	212
Večerni pozdrav. Draga Beloglavec. . . . .	230
Predjesenska. V. Winkler. . . . .	234
Pojčca dekleta. V. Winkler. . . . .	236
Potok in žarki. F. Neubauer. . . . .	241
Nevihta in boj. F. Neubauer. . . . .	244
Dve znamenji. Draga Beloglavec. . . . .	258
Zdaj ni mogoče. . . V. Winkler. . . . .	263
Jesenska. Draga Beloglavec. . . . .	276
Tolažba. Draga Beloglavec. . . . .	286
Dekletu. Esën. . . . .	312
Večer v cerkvi. Beloglavec. . . . .	318
Brezmadežni. Neubauer. . . . .	322

### Socialna in zgodovinska vprašanja.

Naša tovarniška in ročna delavka. . . . .	17	47
Litijsko središče tovarniških delavk. . . . .		78
—K. . . . .		78
Žiri — središče klekljarske domače obrti. Ivanka. . . . .		133
Naše delavske sestre v Trziču. K. Š. . . . .		299
V boju za ljubi kruhek Kriha. . . . .		325
Posmrtninsko zavarovanje »Caritas«. A. Jeglič. . . . .		43
Kolodvorski misijon v Ljubljani. Š. . . . .	86, 144, 218, 249, 273, 304,	329
Gospodarske razmere pred 120 leti. dr. M. Pivec-Stele. . . . .		90
Hull House. . . . .		104
Hranilnica in zavarovanje. A. Jeglič. . . . .		136
Kupuj domače blago. D. . . . .		162
Narodna pesem — verna spremljevalka. Lavrin K. . . . .		191, 216
O pomenu Kolodvorskega misijona. Peleasa. . . . .		214, 237
Opozorilo. . . . .		238
Naša zemlja. D. . . . .		270
Običaji o Vseh svetih. F. Z. . . . .		302
Dekleta, bodimo previdne. . . . .		305
Pismo dekletu, ki odhaja. . . . .		329

### V spomin.

Ena izmed najboljših. Albina Z. . . . .	75
Pokopani ljubezni. Dobrovnikov. . . . .	115

Pomladno pismo Micki. Z. Vivodova. . . . .	146
Naši najboljši odhajajo. M. Zelenik. . . . .	164
Tebi Tinca! M. . . . .	186
Pismo Nežiki. Sonja. . . . .	202
Spominski šopek Moniki. Francka. . . . .	266
Koleginji Ani Mesarjevi . . . . .	332

### Gospodinjstvo.

Rožni dom. 23, 51, 81, 110, 137, 166, 195, 220, 231, 277, . . . . .	330
Gorjančeva Metka v Rožnem domu. . . . .	23
Še o gospodinjstem delu. . . . .	51
Velik praznik v domu. . . . .	81
Po onem prazniku. . . . .	110
V Marijinem mesecu. . . . .	137
V juniju . . . . .	166
Poleti . . . . .	195
Izmenjava misli pri pripravljanju marmelade. . . . .	222
O junakinji iz romana. . . . .	251
Za brezmesne dni . . . . .	271
Kvišku iz vsakdanjosti. . . . .	277
Par migljajev pri prehladu. . . . .	280
Poraba domačega sira . . . . .	332
Gospodinjstvo delo. 25, 52, 81, 111, 137, 167, 223, 252, 278, . . . . .	330
Kuhinja. 25, 52, 82, 111, 138, 168, . . . . .	279
Odgovori na vprašanja iz gospodinjstva. . . . .	223
Vprašanja iz zdravstva. 53, 112, 138, 196, 251, . . . . .	333
Naši pomenki. 22, 49, 80, 139, 165, 194, 219, 250, 276, 308, . . . . .	331
Doma in drugod. . . . .	26, 54, 83, 168
Iz uredništva in uprave. . . . .	27, 56
Poročila in dopisi. 139, 163, 193, 248, 276, 306, . . . . .	329

### Slike.

Jaslice. . . . .	4
Gera Boogaard. . . . .	11
Pisateljica »Kuharice«. . . . .	38
Mati . . . . .	69
Litijske stanovanjske hiše delavk. . . . .	78
Jane Addams. . . . .	105
W. Meyer-Speer — Madona. . . . .	123
Zirovske klekljarice . . . . .	134, 135
Srce Jezusovo. . . . .	147
Jezušek in sv. Janez. . . . .	148
Marija z Detetom. . . . .	154
Triglav. . . . .	184
Peričnik . . . . .	185
Vnebovzetje. . . . .	211
Al. Goltz: Kristus in žene. . . . .	215
Slomšek . . . . .	227, 255, 284, 313
Materinski dan v Šmarju pri Jelšah. . . . .	248
Monika Šturm. . . . .	266
Škofjeloški samostan. . . . .	292
Dekliški dom v Trziču. . . . .	299, 301
Delavke na Jesenicah . . . . .	326, 327



klika, v znanstvenem pa temeljni nauki filozofije in pedagogiae perennis, kakor kažejo moderni izsledki.

Za pretres pravil je bil izvoljen odsek, ki je temeljito predelal pravila in je konferenca napravila nastopne sklepe:

1. Svetovna konferenca katoliških pedagogov pozdravlja enodušno svetovno zvezo katoliških vzgojiteljev, potrjuje pravila in jemlje določila članarine na znanje.

2. Zveze staršev naj se pravitako združijo in stopijo v stik s svetovno zvezo katoliških pedagogov.

3. Svetovna zveza pozdravlja izmenjavo katoliških učiteljev in učencev raznih dežel in pozivlje vse včlanjene zveze, naj iz knjig izločijo vse ono, kar se obrača proti veri in proti spoštovanju narodov.

4. Na pobudo svetovne zveze katoliških pedagogov bo izdal univ. prof. dr. Pohl

vsa dela katoliškega pedagoga dr. Otto Willmanna.

Sledila je še volitev vodstva predstojništva svetovne zveze katoliških pedagogov. Za prvega predsednika je bil izvoljen profesor Zeif (Dunaj), za drugega predsednika prof. George Johnson (Washington), za prislednike: nadučiteljica Schmitz (Berlin), direktor H. G. de Boer (Holland), profesorica Pragai (Budapest), senator Sicziński (Poljska), prof. Pierre Delfontaines (Francosko). Sedež vodstva je Dunaj.

S tem je bilo delo zborovanja končano. Predsednik Johnson je sklenil in zaključil kongres z zagotovitvijo, da bo ponese veliko navdušenje, ki ga je doživel ob ustanovitvi Svetovne zveze katoliških pedagogov, v svojo domovino, in upa, da se bo novo ustanovljena zveza širila in razcvitala, kakor si je postavila v svoj program — res po vsem svetu.

## Dobre knjige

Vaja v krščanski popolnosti. Španski spisal p. Alonz Rodriguez D. J. Poslovenil pater Herman Vodenik, ref. cyst. To delo izhaja četrletno v zvezkih po približno 128 strani. Cena posameznega zvezka s poštnino vred Din 10, za Italijo 4 lire, za Avstrijo 1.60 šil., za Ameriko (celotno delo) 2 dolarja. — Trije zvezki tvorijo eno knjigo. Cena vsake knjige okusno v platno vezane z zlatim napisom je samo Din 45 s poštnino Din 3 več. Pojasnila: 1. Vseh zvezkov bo osem. Naslednja dva zvezka izideta v presledku po tri mesece. 2. Zadnja dva zvezka (7. in 8.), bosta obsegala III. knjigo, ki govori posebe o redovnem življenju, pa bo koristno tudi za druge. Obsegala bo naslednje drzave: O Družbi Jezusovi (namen, sestava, sredstva D. J.), o pomenu redovnih zaobljub, o redovnem ubožtvu, čistosti in pokorščini, o pravih, o odkritosrčnosti do predstojnikov in do duhovnih vodaikov, o mesebojnem opominjevanju. 3. S tem bo obširno, klasično delo o duhovnem življenju, ki je predstavljeno že v vse kulturne jezike, zaključeno, in naročniki (-ce) bodo imeli dragoceno ascetično knjigo v svoji knjižnici. 4. Ker bodo imele te knjige trajno vrednost, jih dajte vezati. Pri upravi Glasnika, Ljubljana, Zrinjskega cesta (pri Sv. Jožetu), kjer se knjiga naroča, dobite v ta namen za vsako knjigo (3 zvezke), krasne originalne platnice z zlatim napisom za nizko ceno 7 Din (po pošti 8 Din). — Vignednice, ki si žele resnično lepega duhovnega čtiva, naj si to delo gotovo naroče.

Živimo v dobi kriz. Zlasti preti kriza nedolžnosti otroških duš. Tudi to krizo je treba spretno rešiti. Zato otroku njegovi miselnosti primernih knjig! Družba sv. Petra Klaverja razpolaga s prav dobrimi in modernim zahtevam odgovarjajočimi deli. Zato

toplo priporočamo za čitanje in za odrsko prireditev predvsem tole:

1. »Afindra«. Na ljubezniv in ne na pretiran način se predvaja usoda uboge zamorske sužnje. Strahotni prizori se menjajo z blažilnimi in zato čitatelj in gledalec z napetostjo dejanje kar doživljata. Priporoča se ta igra zlasti Marijanskim dekliskem kongregacijam. Stane Din 3.—

2. »Tam daleč za morjem«. Dečki hočejo burnih dejanj. Označena knjiga nudi teh dovolj. A preko teh pa vodi tja do blažinega cilja. Posvečena je ta knjiga prevzvišenemu gospodu škofu dr. Rožmanu, kot velikemu mladinoljubu. Naj bi jo povsod uprizarjate mladeniške kongregacije v zvezi z Marijinimi vrtci. Vseposod naj bi ta knjižica blažilno vplivala in misijonsko delovala. Stane Din 3.50.

3. »Skrivnostna sveta noč« je tudi delo, ki je vredno, da si ga omisli vsakdo. Svetostno dejanje betlehemske noči tako čudovito zažari pred našimi dušami, da res kar doživljamo, in sicer na neki nov način. Prepričajte se sami! — Tudi kot odrska uprizoritev mogočno vpliva in zato je kot tako vsem podeželskim odrom prav toplo priporočamo. Stane Din 7.—

Poleg tega razpolaga omenjena družba sv. Petra Klaverja še z drugimi deli, ki jih ima v bogati zalogi.

Blagovolite naročiti omenjene knjige na naslov: Družba sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Metelkova ulica 1.

Kdor kupi in čita priporočene knjige, obenem na najlepši način utrjuje v sebi in v drugih prekoristno in veliko misijonsko misel, za katero gredo nešteti v smrt. In ljubezen do misijonske misli je podlaga bogatega blagoslova za domovino.

Misijonski koledar 1933 je izšel. Zaradi prelepe vsebine in krasnih slik ga Vigrednicam prav toplo priporočamo. Cena 10 Din. Naroča se pri oo. lazaristih, Ljubljana, Tabor 12 ali v Misijonski tiskarni, Groblje — Domžale ali pri Sv. Jožefu nad Celjem.

Klaverjev misijonski koledar za leto 1933. Naroča se pri Družbi sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Metelkova 1. Cena 5 Din. Koledar ima okusno opremo in ročno obliko. Prinaša zanimivosti iz afriških misijonov in kratak pa jedrnat življenjepis služabnice božje Marije Terezije Ledochovske z lepimi slikami. Mnogo lepih zgledov kaže, kako ta apostolska duša rada pomaga vsakemu, ki se ji priporoča, ona, ki je že bivala v naši Ljubljani in imela misijonska predavanja po naših družtvih. Vsem prijateljem misijonov in častilcem služabnice božje Marije Terezije ga toplo priporočamo.

Misijonski koledarček za mladino 1933. Prinaša ljubke povestice in slike. Veselje in radost ne samo mladim, ampak tudi odraslim. Starši in vzgojitelji, naročajte ga v množini, pri 10 izvodih eden povrh. Cena 3 Din. Naroča se pri Družbi sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Metelkova 1.

Vir nedolžnega veselja. Namenjeno je to delce proslavi ob priliki prvega sv. obhajila. Pa tudi sicer kot čtivo bo nudilo veliko blažilnega veselja. Sveti Alojzij, ki ga proslav-

lja ta knjižica in sveta Terezika Deteta Jezusa, ki nastopa v tej knjižici, oba ta mladinska prijatelja sta močna dovolj, mladino varovati sedanjih zablod. Starše in prijatelje mladine prosimo, da jo nabavljajo. Dobra knjiga je otroku zares najboljši prijatelj. Knjižica je lepo opremljena z dvema slikama na umetniškem papirju. Stane 7 Din. Naroča se pri Družbi sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Metelkova 1.

## Za dobro voljo.

Slepota za barve. »Ali ste že slišali, da je plovbena družba odslovila kapitana A.« — »Res, zakaj pa?« — »Izkazal se je popolnoma slepega za barve. Pomislite, namesto, da bi s svojo ladjo odplul v Črno morje, se je pa odpeljal v Rdeče morje.«

Raztresenost. Otroška varhinja: »Gospod profesor, pridite hitro! Mali Stanko je požrl pero v vaše pisalne mize.« — Profesor: »Nič ne stori, saj jih imamo še več v škatlici, bom lahko drugo vtaknil v peresnik.«

Hitra izprememba. Gospodična, ki čita pismo svoje prijateljice: »O, pismo od moje drage Emice. Kaj neki piše? (čita): Danes sem se zaročila z gospodom kapetanom R. — Kaj, kako pa pride ta goska do tega?!«

Priporoča se  
prvi slovenski zavod  
**VZAJEMNA  
ZAVAROVALNICA**  
**LJUBLJANA**  
Miklošičeva cesta

Podružnice:

CELJE, Palača Ljud. posojilnice  
ZAGREB, Starčevićev trg 6  
SARAJEVO, Aleksandrova c. 101  
SPLIT, Ulica XI. puka 22  
BEOGRAD, Poincaréova 2

**Jugoslovanska  
tiskarna  
v Ljubljani**

Najbolje urejena:

Tiskarna  
Knjigovoznica  
Klišarna  
Kameno-, offsettisk  
Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev  
Zmerne cene

**Najmodernejša  
grafika  
Jugoslavije**